

Su Kaynaklarımız

Kazanım: A.10.2

Su kaynaklarını farklı özelliklerine göre sınıflandırır.

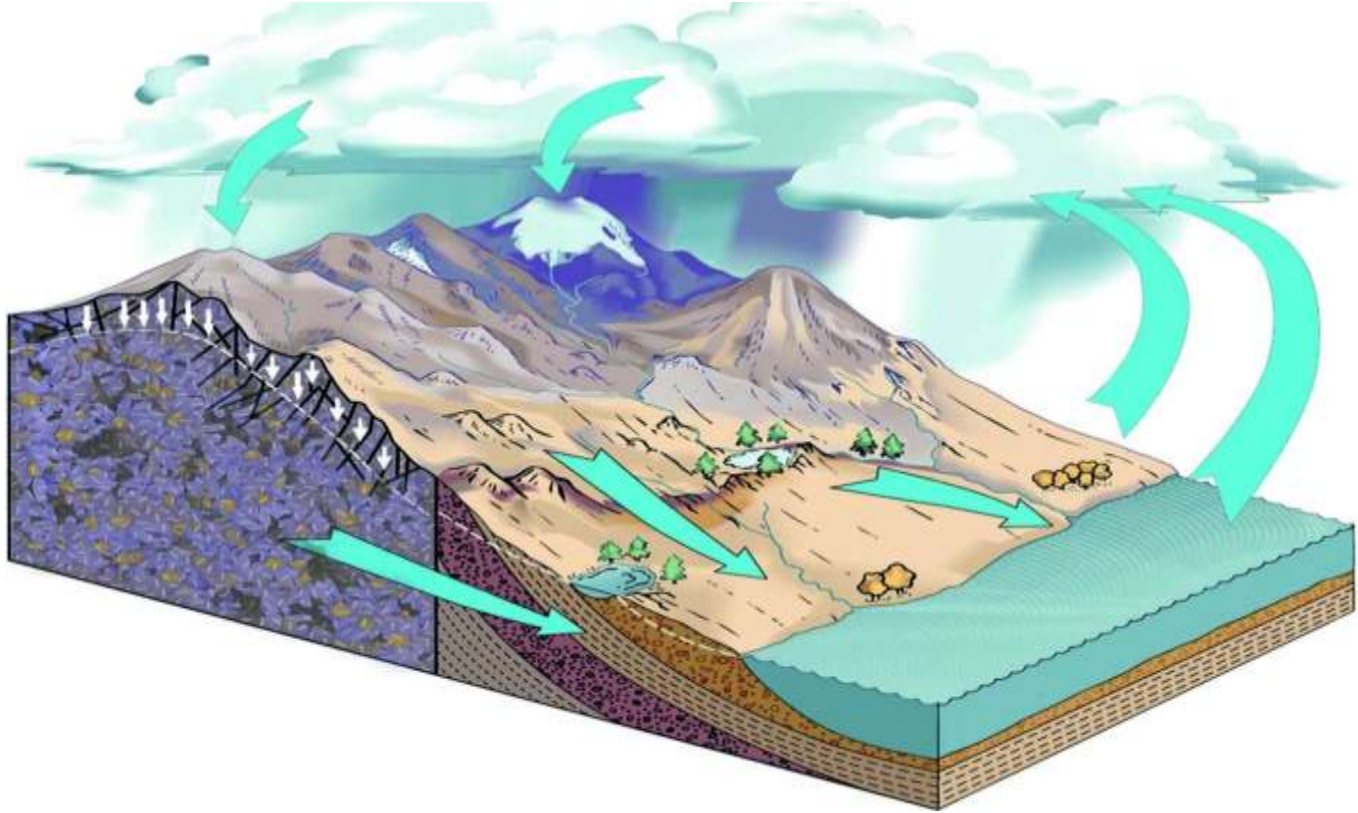

Dünya'daki su kaynaklarını

okyanuslar, denizler, göller, akarsular, kar ve buzullar ile yer altı suları oluşturur.

Su Döngüsü

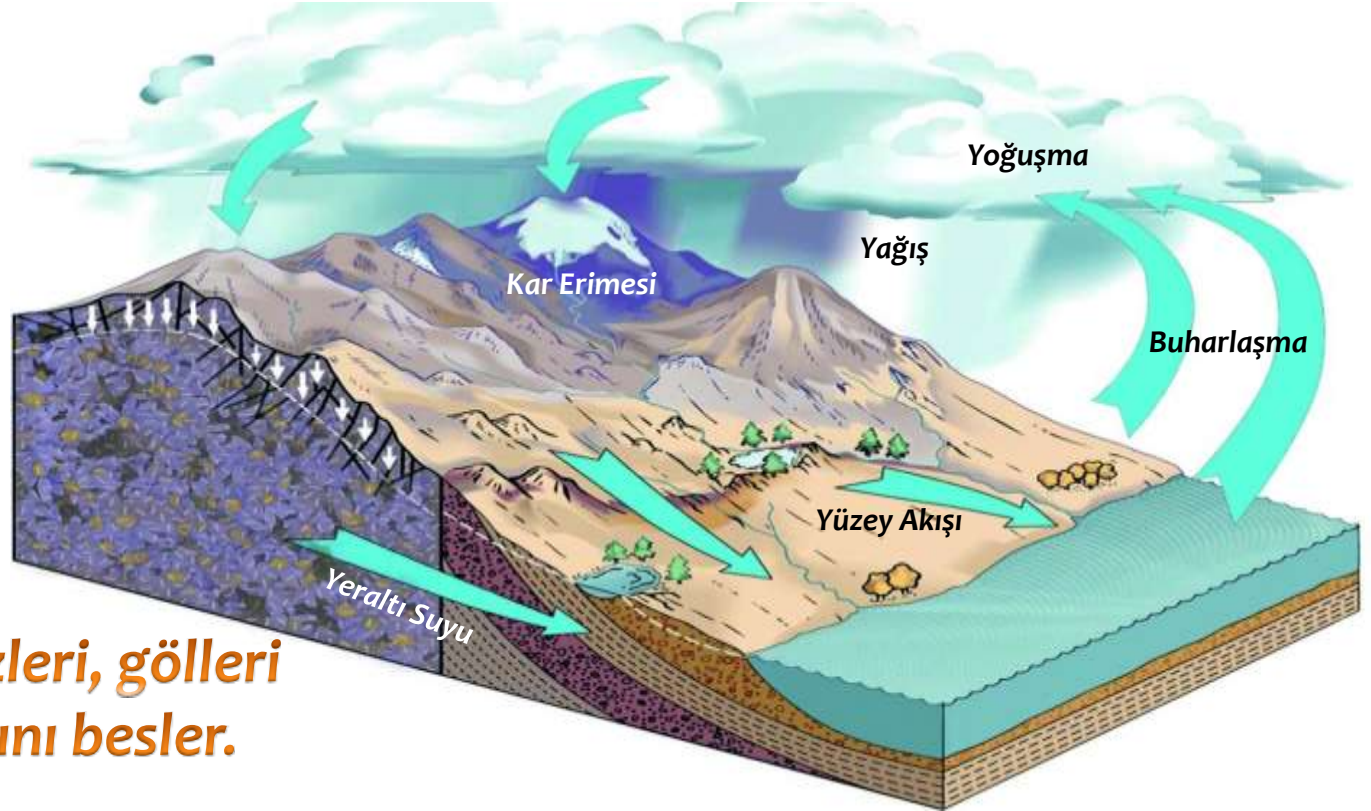

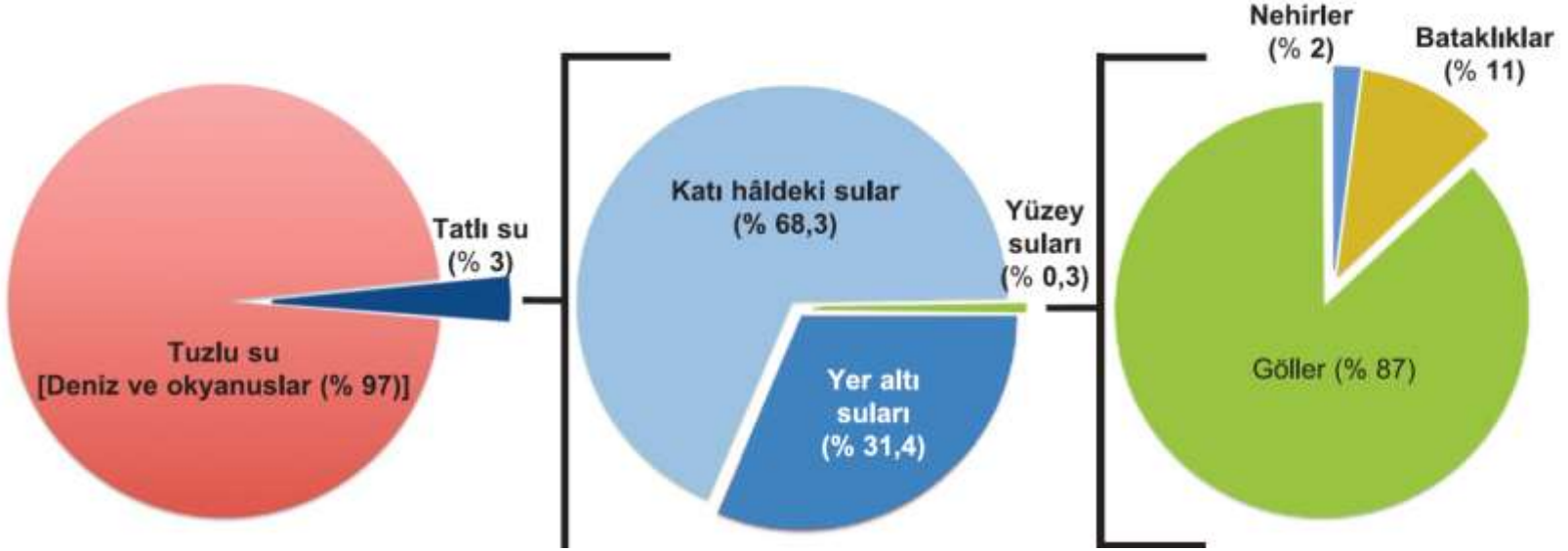
Su Döngüsü

Su kaynaklarında n sıcaklığın etkisiyle buharlaşan sular, tekrar yağış olarak yeryüzüne düşer.

Irmakları, denizleri, gölleri ve yer altı sularını besler.

Yeryüzündeki Suların Dağılımı

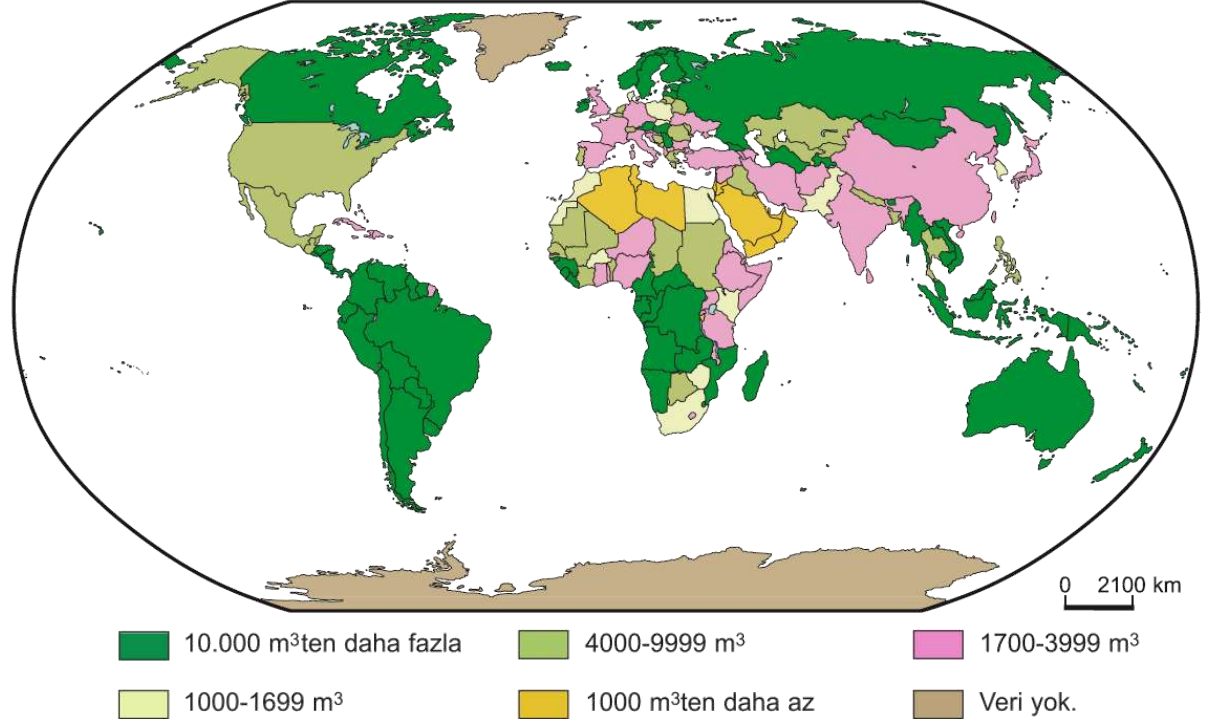
Sular, dünya geneline eşit olarak dağılmamıştır.

Kimi dar alanlarda bol su kaynağı varken; kimi yerlerde de kilometrelerce uzaklıkta su kaynağına rastlanmaz.

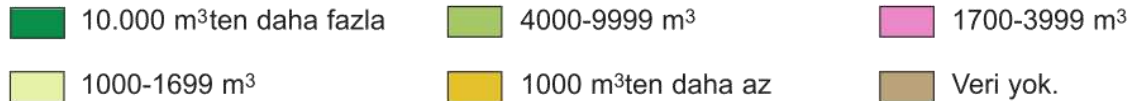
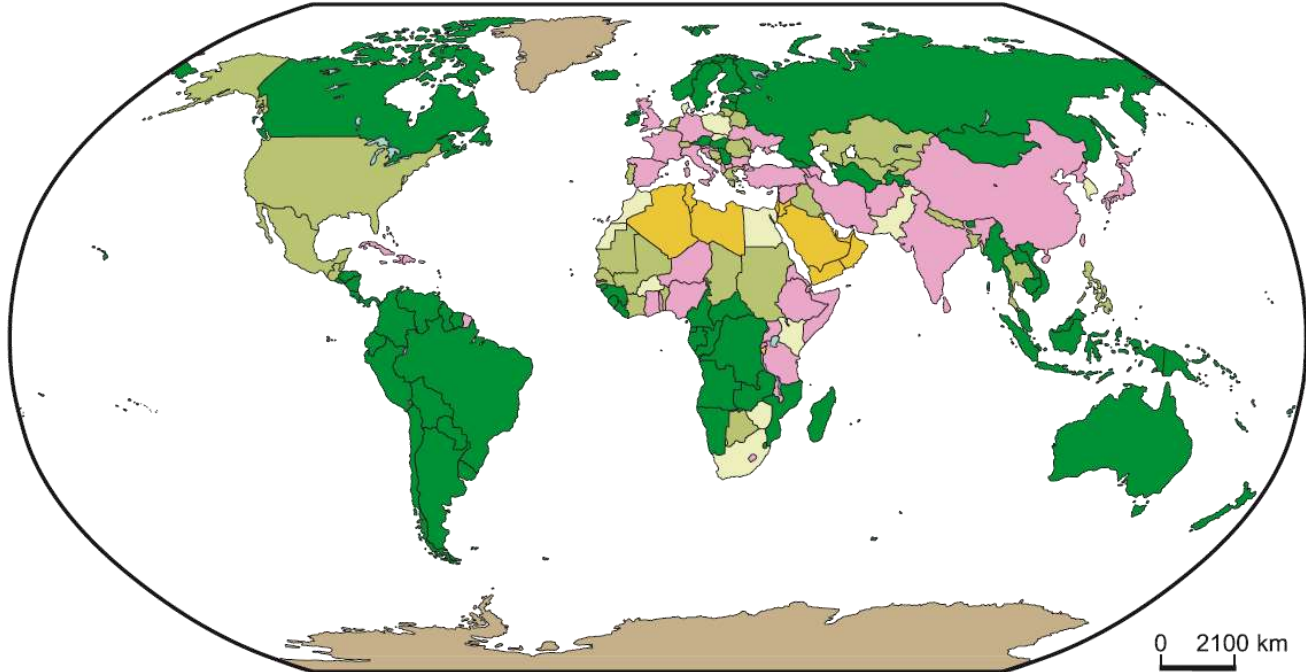
Sular, dünya geneline eşit olarak dağılmamıştır.

Bu durumdaki birçok ülke, âdeta değerli bir maden ithal eder gibi diğer ülkelerden su satın almakta ya da almaya çalışmaktadır

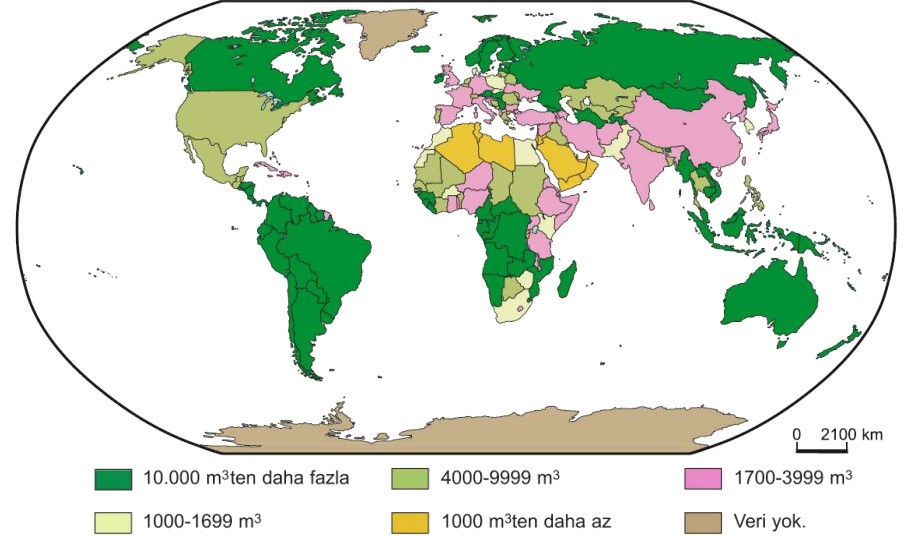

1. Ülkemizde kişi başına düşen tatlı su miktarını belirleyerek diğer ülkelerle karşılaştırınız.

Türkiye su zengini bir ülke değildir.

Kişi başına yıllık kullanılabilir su miktarı 1500m³ civarındadır.
Dünya'da toplam yıllık tatlı su kaynağıyla 41'inci, kişi başına düşen tatlı suyla da 106'ıncı sırada bulunuyor.

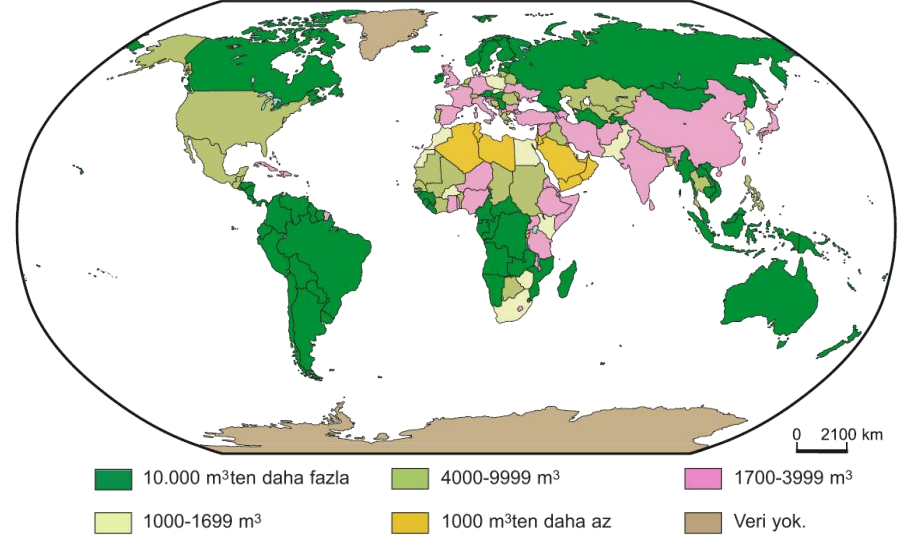
SU VARLIğI

- ❖ **Su Fakirliđi:** Yılda kiři başına dūřen kullanılabilir su miktarının **1000 m³ten daha az** olmasıdır.
- ❖ **Su Azlığı:** Yılda kiři başına dūřen kullanılabilir su miktarının **2000 m³ten daha az** olmasıdır.
- ❖ **Su Zenginliđi:** Yılda kiři başına dūřen kullanılabilir su miktarının **8000 m³ten daha fazla** olmasıdır.

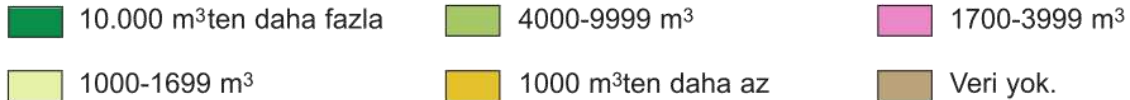
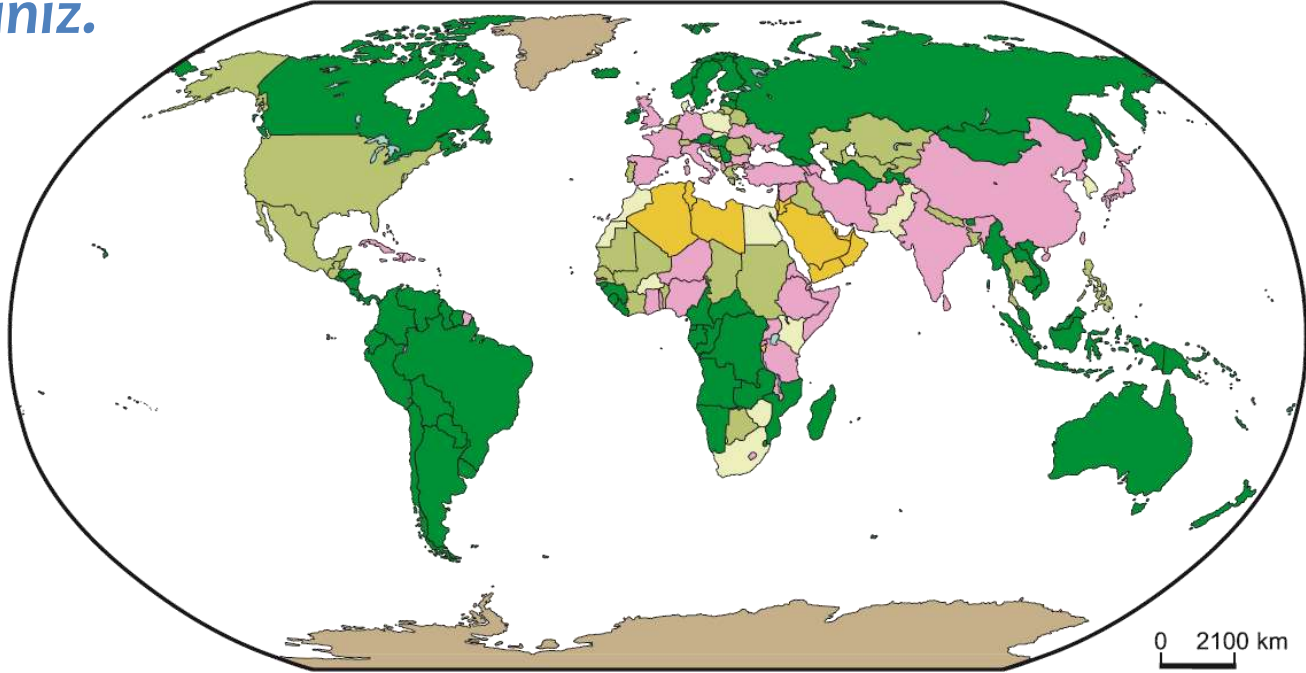

Türkiye su zengini bir ülke değildir.

**Toplam tatlı su
kaynağı açısından
Avrupa'da Rusya,
Grönland ve
Norveç'in ardından
4. sırada yer alıyor.**

2.Kişi başına düşen tatlı su miktarı bakımından en iyi ve en kötü olan üçer ülkeyi Dünya siyasi haritasından da yararlanarak saptayınız.

Yeryüzünde en fazla tatlı suya sahip alanlar;

Kanada,

Amazon Havzası,

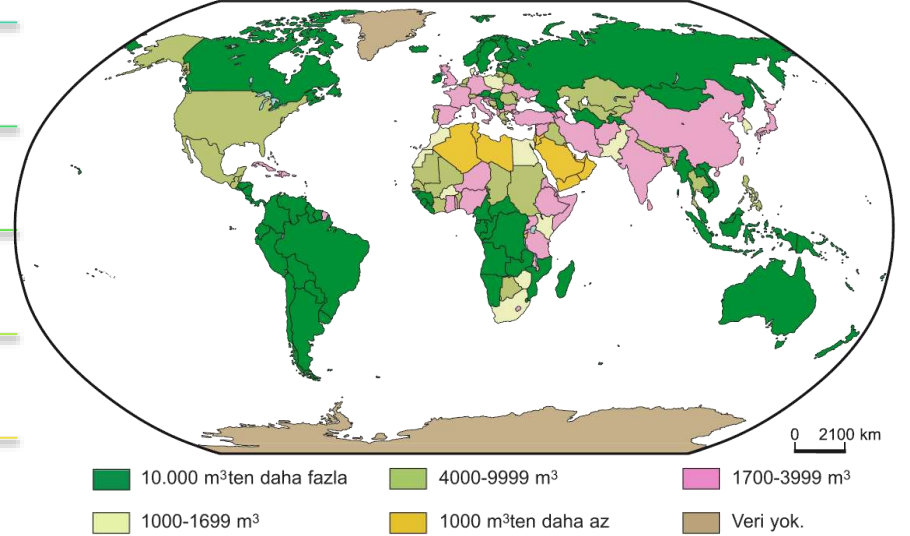
Avrupa'nın kuzeyi ve yer yer batı kesimleri,

Endonezya, Malezya, Filipinler,

Sibiryaya,

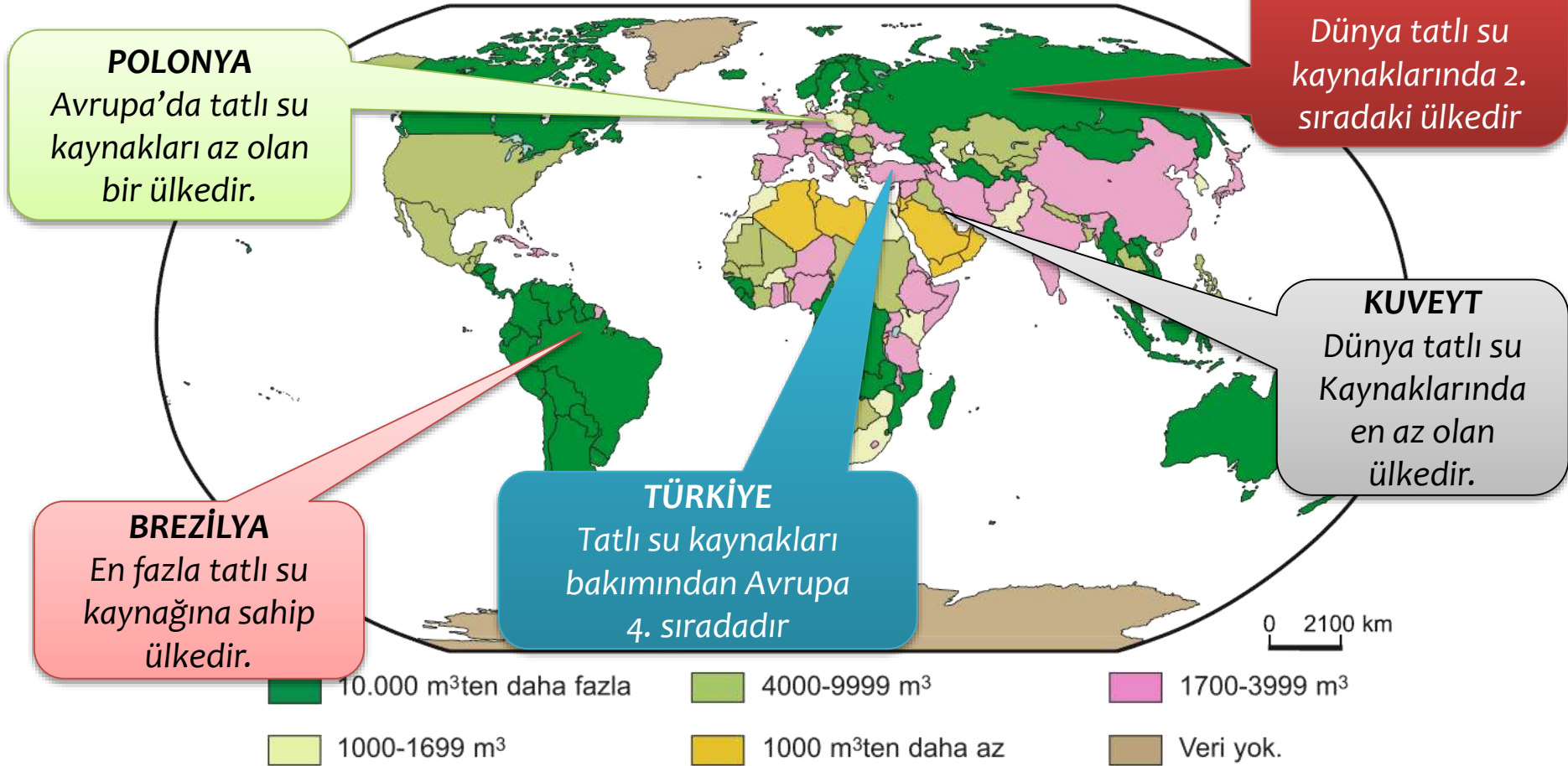
Kongo Havzası,

Avustralya kıtaları tatlı suların en fazla olduğu sahalardır.

Dünya'da kişi başına düşen tatlı su dağılımı haritası

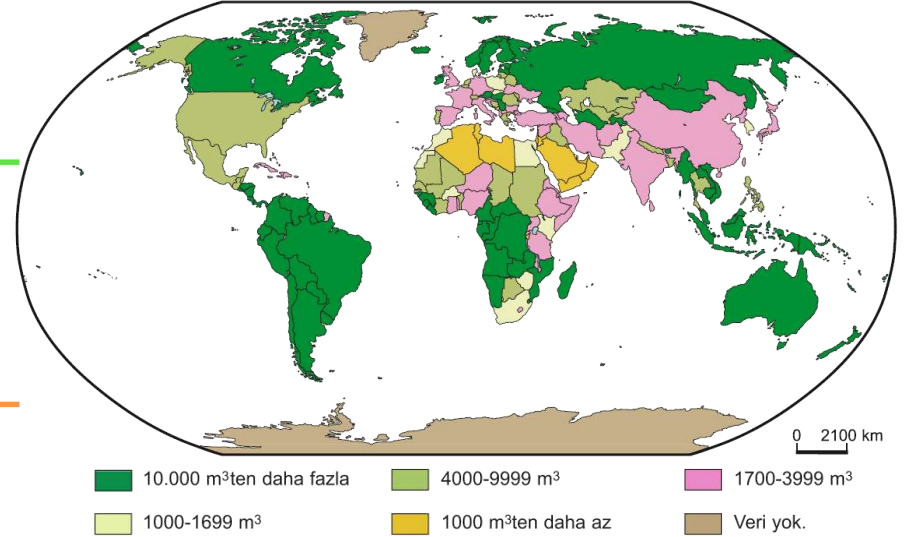

Yeryüzünde en az tatlı suya sahip alanlar;

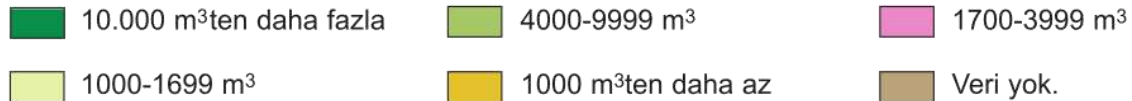
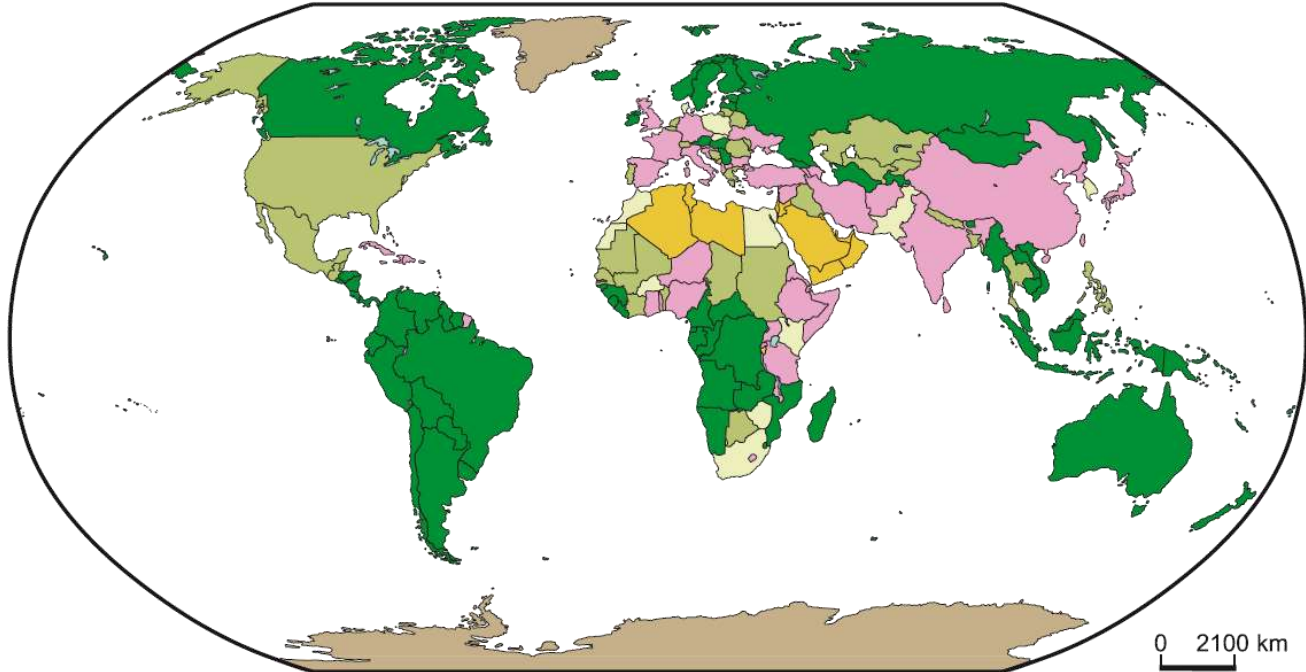
Büyük Sahra,

**Kenya,
Kalahari Çölü,
Zimbabve,**

**Arabistan çölü,
Pakistan,
Polonya çevresi**

3. Bu haritaya göre Çin ve Hindistan'ın yeterli tatlı suya sahip olmamasının nedenleri hakkında neler söylenebilir?

Su Kaynakları

Yer Üstü Suları

Okyanuslar

Denizler

Göller

Akarsular

Yer Altı Suları

Yamaç Kaynakları

Artezyen Kaynakları

Fay Kaynakları

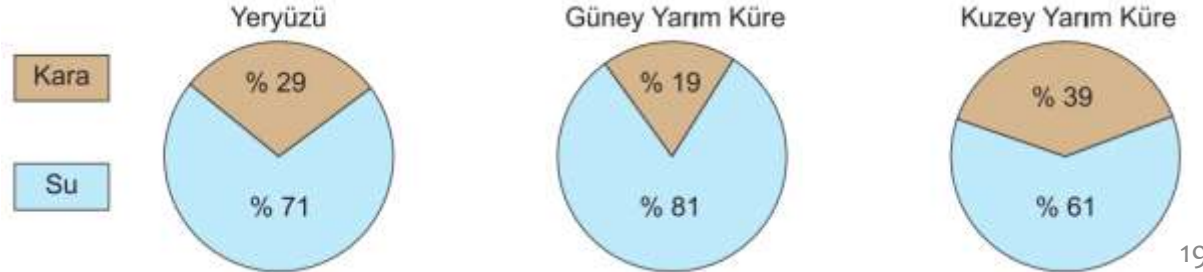
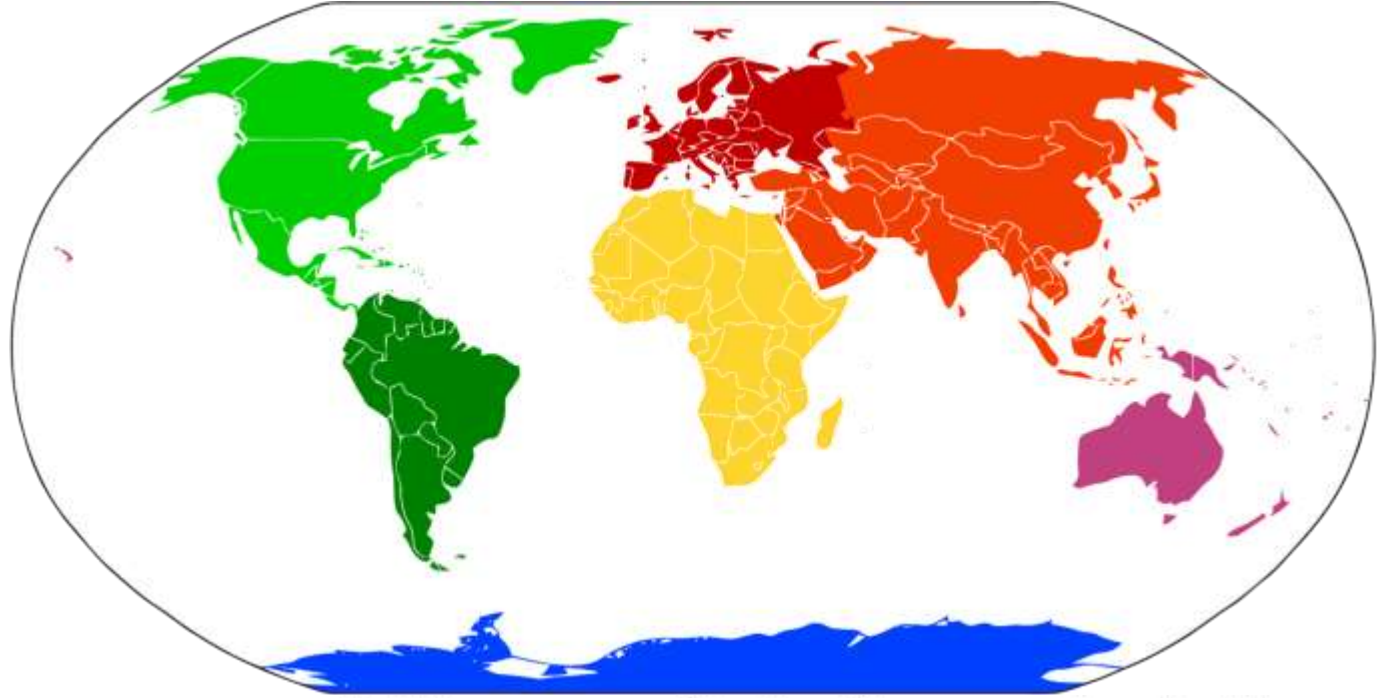
Gayzer Kaynakları

Karstik Kaynakları

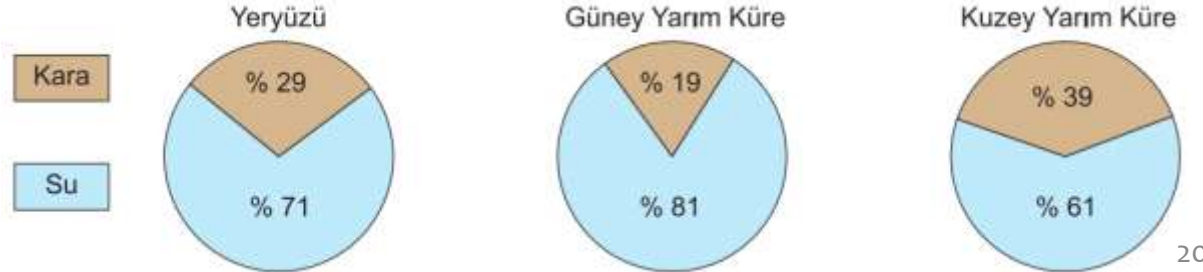
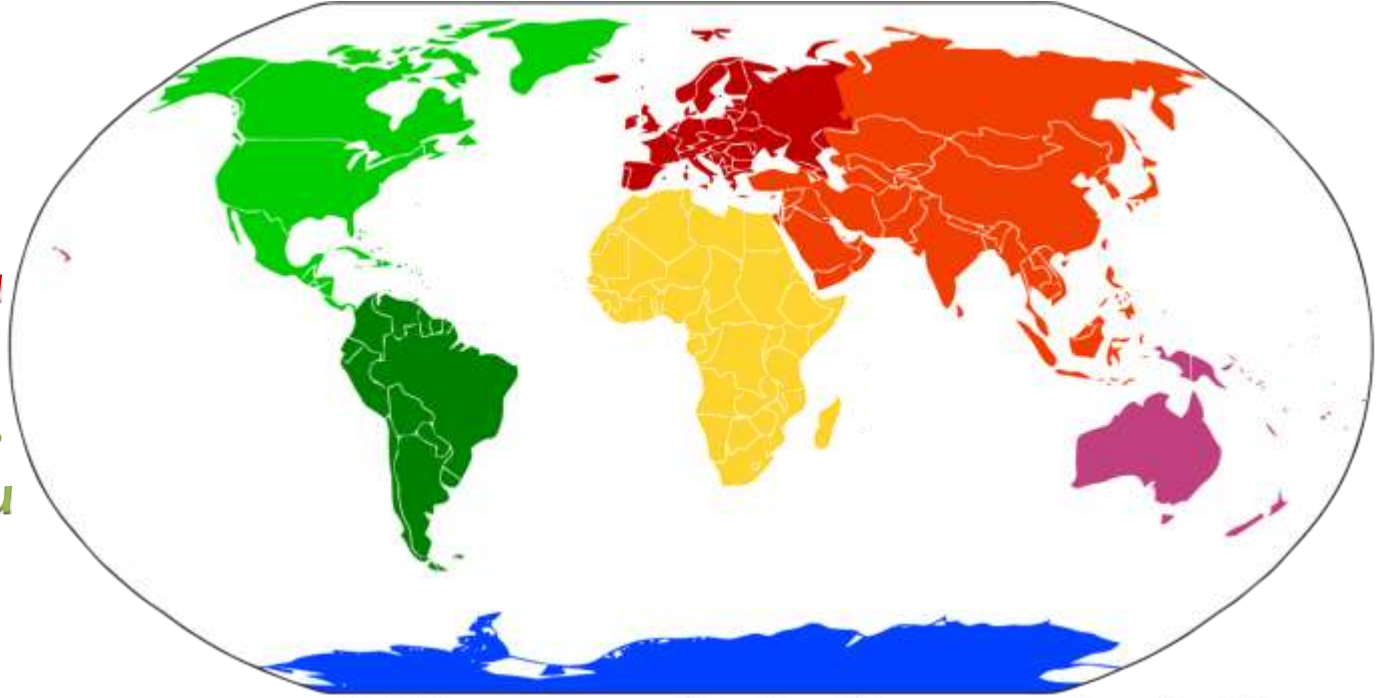

510 milyon
km²lik Dünya
yüz ölçümünün
sadece 149
milyon
km²si(%29)
karalarla
kaplıdır.

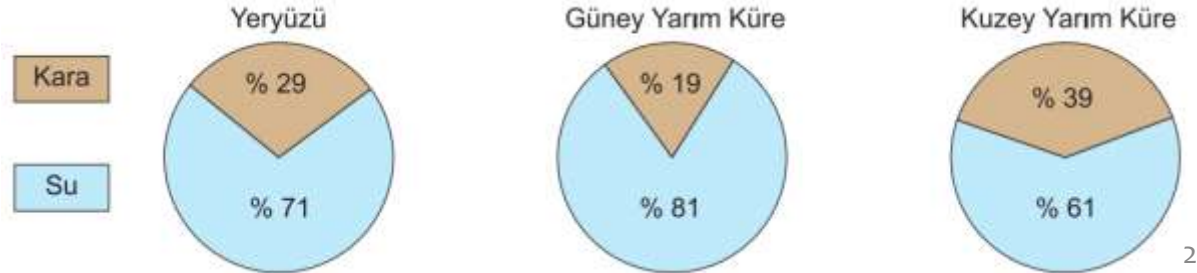
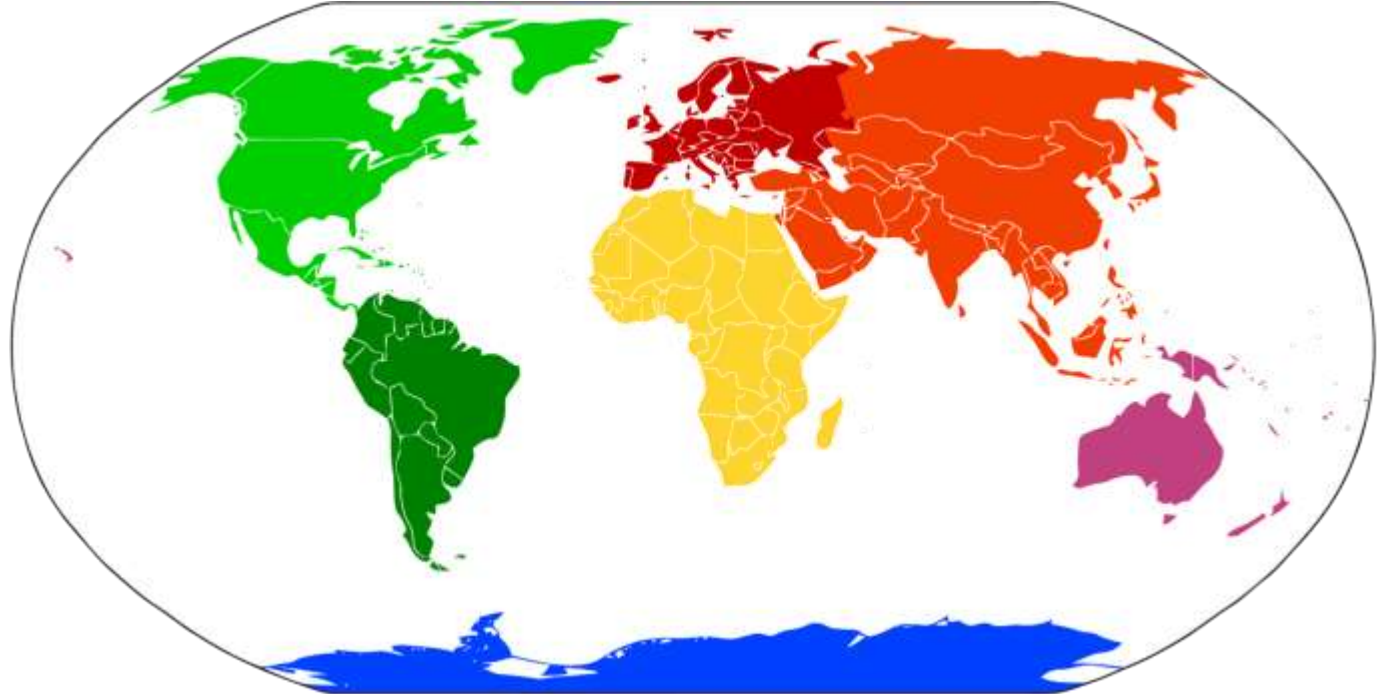
361 milyon
km²sini (% 71)
sular oluşturur.

**K.Y.K' nin % 39'u
karalarla
kaplıyken G.Y.K.
nin sadece % 19'u
karalarla
kaplıdır**

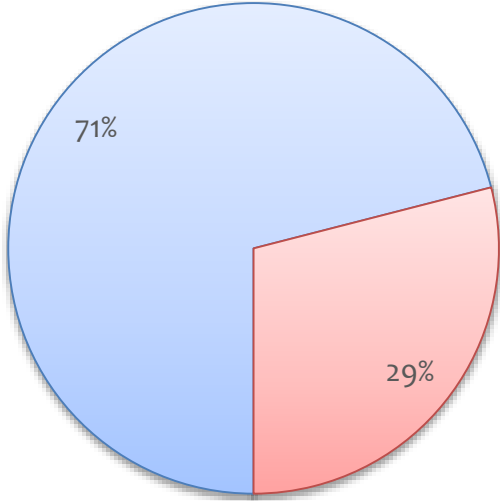

**Bu farklılık
başta iklim,
nüfus dağılışı,
ekonomi olmak
üzere birçok
değişken
üzerinde etkili
olmuştur.**

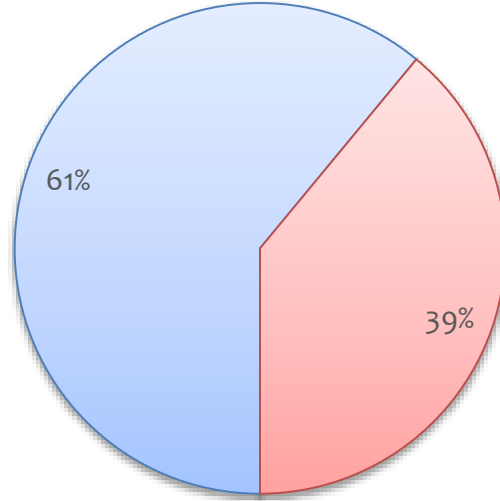
Kara-Deniz Dağılışı

Dünya

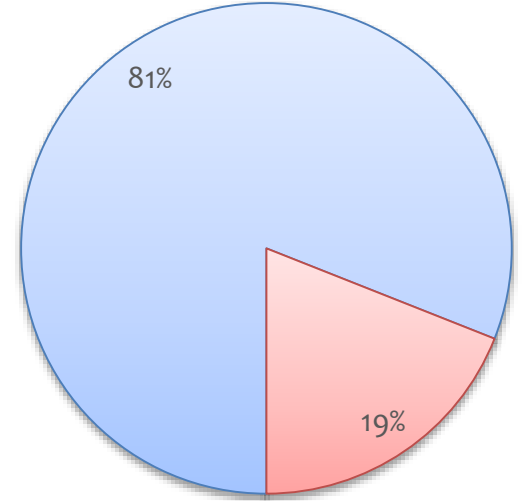
■ Deniz ■ Kara

KYK

■ Deniz ■ Kara

GYK

■ Deniz ■ Kara

Okyanuslar ve denizler

Genelde tuzlu oldukları için kullanıma pek uygun değildir.

Ancak milyonlarca canlının yaşadığı bir doğal ortam olarak ekosistemin önemli bir parçasıdır.

Okyanuslar ve denizler

Denizler ve okyanuslar bulundukları sular sayesinde iklim üzerinde çok önemli etkilere sahiptir.

Okyanuslar ve denizler

Atmosferdeki nemin en büyük kaynağı okyanuslar ve denizlerdir.

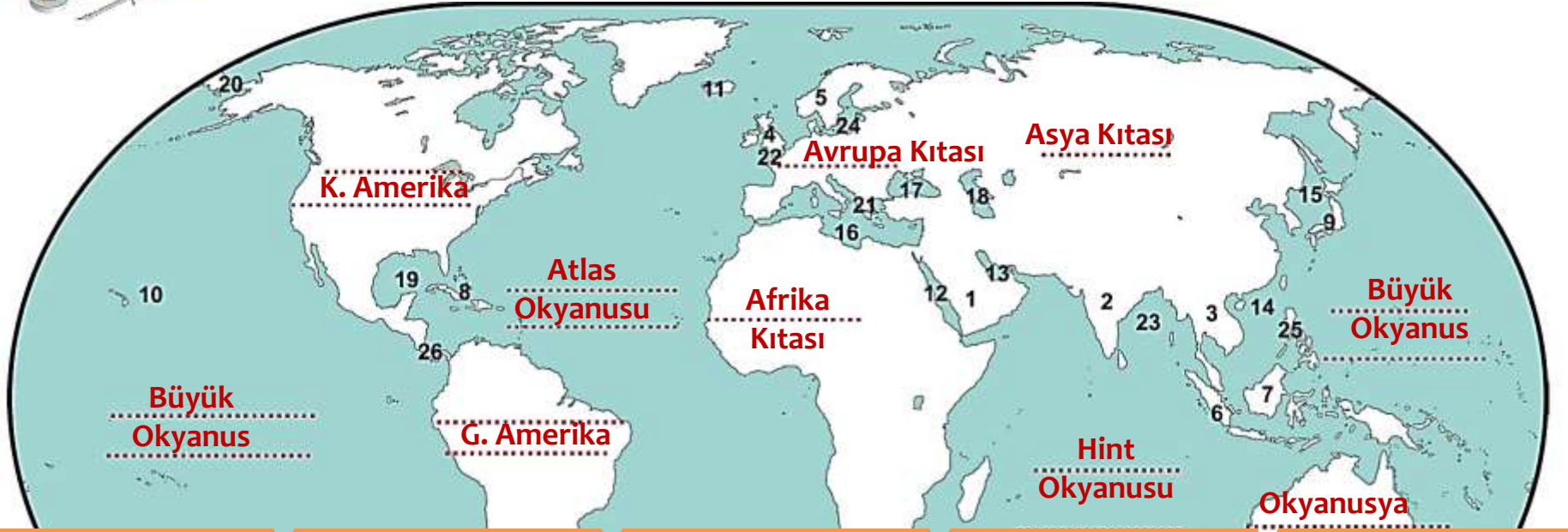
Bu sayede kara canlılarının ihtiyacı olan yağışlar meydana gelmektedir.

Bu su birikintileri, atmosferin sıcaklığını dengeler.

Günümüzde en ucuz taşımacılık şekli denizler üzerinde yapılmakta olduğundan deniz ve okyanuslara kıyısı olan ülkeler önemli bir avantaja sahiptir.

1. Arabistan Yarımadası
2. Hint Yarımadası
3. Hindîçin Yarımadası
4. Britanya Adası
5. İskandinavya Yarımada

6. Sumatra Adası
7. Borneo Adası
8. Karaip Adaları
9. Japon Adaları
10. Havai Adaları

11. İzlanda Adası
12. Kızıldeniz
13. Basra Körfezi
14. Güney Çin Denizi
15. Japon Denizi

16. Akdeniz
17. Karadeniz
18. Hazar Gölü
19. Meksika Körfezi
20. Bering Boğazı

21. Balkan Yarımadası
22. Manş Denizi
23. Bengal Körfezi
24. Baltık Denizi
25. Filipin Adaları

Denizler ve Okyanuslar

1. Akdeniz

2. Karadeniz

3. Azak Denizi

4. Ege Denizi

5. Adriyatik D.

6. Manş Denizi

7. Biskay Körf.

8. Kuzey Denizi

9. Baltık Denizi

10. Barents D.

11. Kuzey Buz D

12. Kara Denizi

13. Laptev Den.

14. Doğu Sibirya

15. Bering Den.

16. Ohotsk D.

17. Japon Den.

18. Sarı Deniz

19. Doğu Çin D.

20. G. Çin Den.

21. Filipinler D.

22. Celebes D.

23. Arafura D.

24. Tasman D.

25. Andaman D

26. Bengal Krf.

27. Umman D.

28. Basra Körf.

29. Kızıldeniz

30. Aden Körf.

31. Gine Körf.

32. Baffin Den.

33. Labrador D

34. Hudson K.

35. Sargasso D.

36. Meksika K.

37. Karaip Denizi

38. Kaliforniya K.

39. Alaska Körf.

40. Beaufort D.

GÖLLER

Göl

Göl, karalar üzerinde çeşitli nedenlerle oluşan çukurluklarda biriken su kütleleridir.

Göl

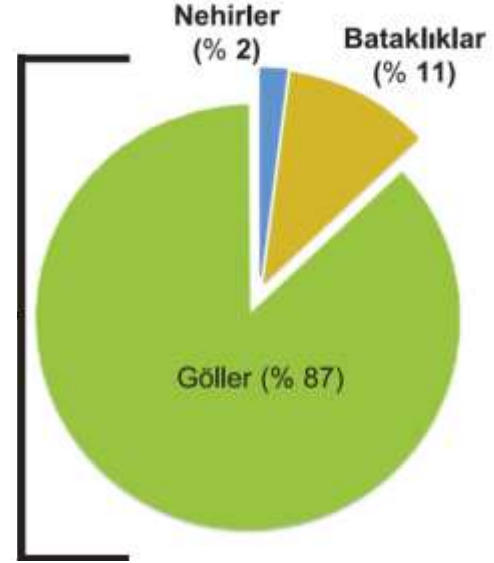
Göller, genel olarak denizler ve okyanuslarla bağlantısı olmayan su birikintileridir.

Bu yüzden deniz düzeyine göre farklı yükseltilerde bulunabilmektedir

Yeryüzündeki Suların Dağılımı

Göller, yeryüzündeki tatlı suların % 87'sini oluştururken göllerin karalar üzerinde kapladığı alan ancak % 2'dir.

Göllerin Beslenme Kaynakları

Akarsular,
Yer altı suları
Yağışlar

Göl Sularının Kimyasal Özellikleri

Acı,
Tatlı,
Sodalı,
Tuzludur.

Göllerin Kimyasal Özelliklerinin Farklı Olmasının Nedenleri

1. İklim koşulları,

2. Beslenme kaynakları,

3. Gölün bulunduğu arazinin yapısı,

4. Gölün büyüklüğü,

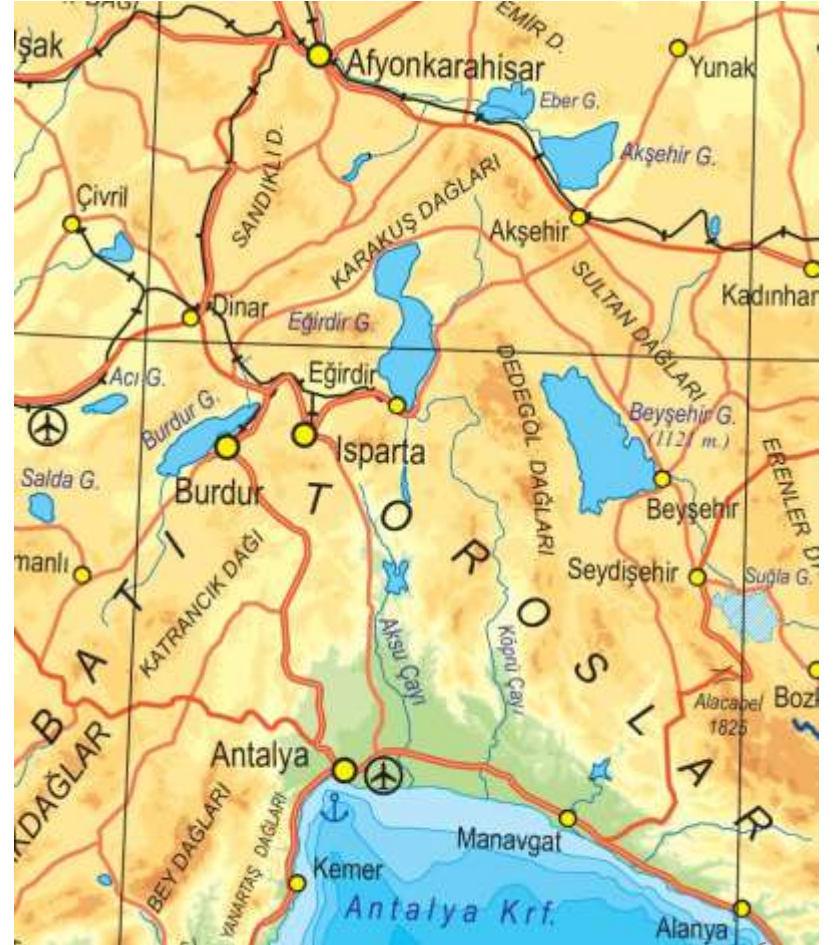
5. Gölün derinliği ve

6. Gölün gideğeni (göl ayağı) olup olmaması

**Göller fazla sularını bir
gideğen yardımıyla denizlere
boşaltabilir.**

**Sularını dışarıya boşaltan
göllerin suyu tatlıdır.**

**Sularını dışarıya
boşaltamayan göllerin suyu
ise acı ya da tuzludur.**

Gideğen Var ise

Göl Suyu
Tatlıdır

Manyas Gölü

Kocaçay(Geleşen)

Karadere(Gideğen)

Göl eşitleri

Göller en çok göl çanağının doğal olup olmadığına göre sınıflandırılır.

Oluşumlarına Göre Göller

A- Doğal Göller

Tektonik

Karstik

Buzul

Volkanik

Doğal Set Gölleri

Karma yapıllı göller

B- Yapay Göller (Barajlar)

Tektonik göller;

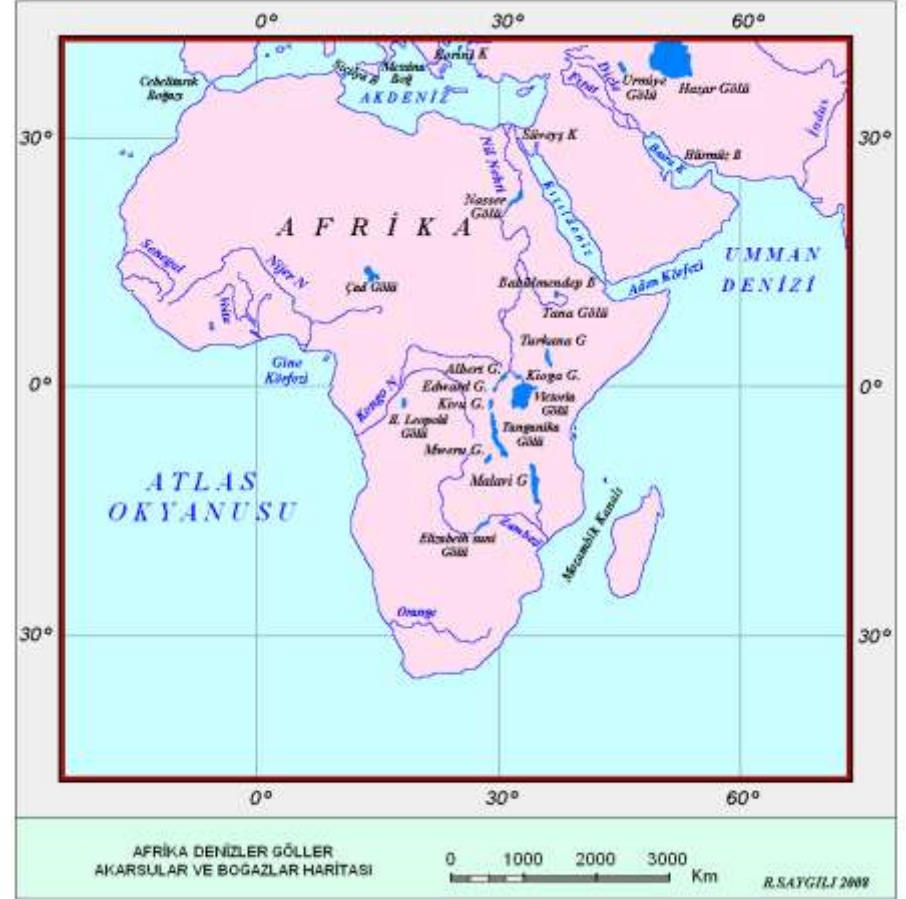
Yer kabuğu hareketleri sonucu çukurlukların sularla dolması sonunda oluşmuş göllerdir.

Tektonik göller;

Baykal (Rusya),

Lut (Ürdün-İsrail sınırı),

Tanganika (Kongo-Tanzanya sınırı)
göllerini dünyanın önemli
tektonik göllerini arasında
bulunmaktadır.

1.Hazar Gölü
2.Aral Gölü
3.Balkaş Gölü
4.Baykal Gölü

5.Malawi Gölü
6.Tanganika Gölü
7.Victoria Gölü
8.Çad Gölü

9.Titikaka Gölü
10.Superior Gölü
11.Huron Gölü
12.Ontario Gölü

13.Erie Gölü
14.Michigan Gölü
15.Winnipeg Gölü
16.Büyük Esir Gölü
17. Büyük Ayı Gölü

Karstik göller;

Kireç taşlarının sular tarafından çözündürülmesi sonucu çanaklaşan alanlarda suların birikmesiyle oluşan göllerdir.

Karstik göller;

Büyükükleri fazla olmayan bu göllere daha çok Adriya Denizi'nin doğusunda rastlanır

Buzul gölleri;

*Buzullaşma sırasında
oluşan buzul
çanaklarında suların
birikmesiyle meydana
gelmiştir.*

Buzul gölleri;

Bu tür göllere daha çok **İskandinav Yarımadası**, **Kanada** ve **Alaska**'da rastlanır.

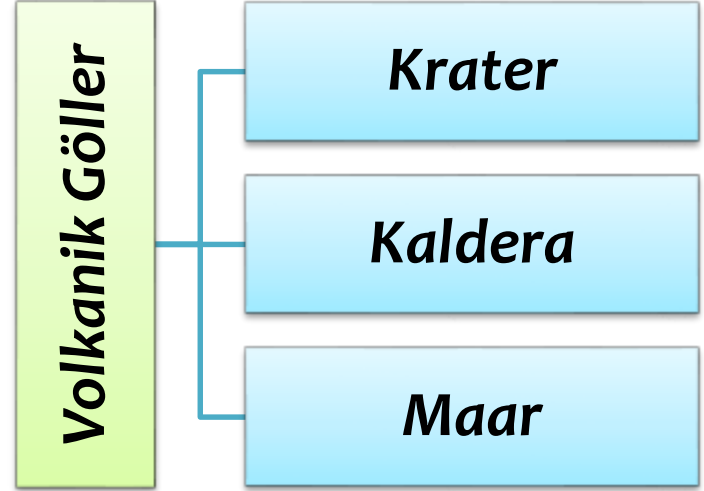
Ayrıca orta ve sıcak kuşaktaki yüksek dağlık alanlarda buzul gölleri bulunabilir.

Volkanik göller;

Volkanik faaliyetlerle oluşan çanaklarda suların birikmesiyle meydana gelir.

Volkanik göller üçe ayrılmaktadır.

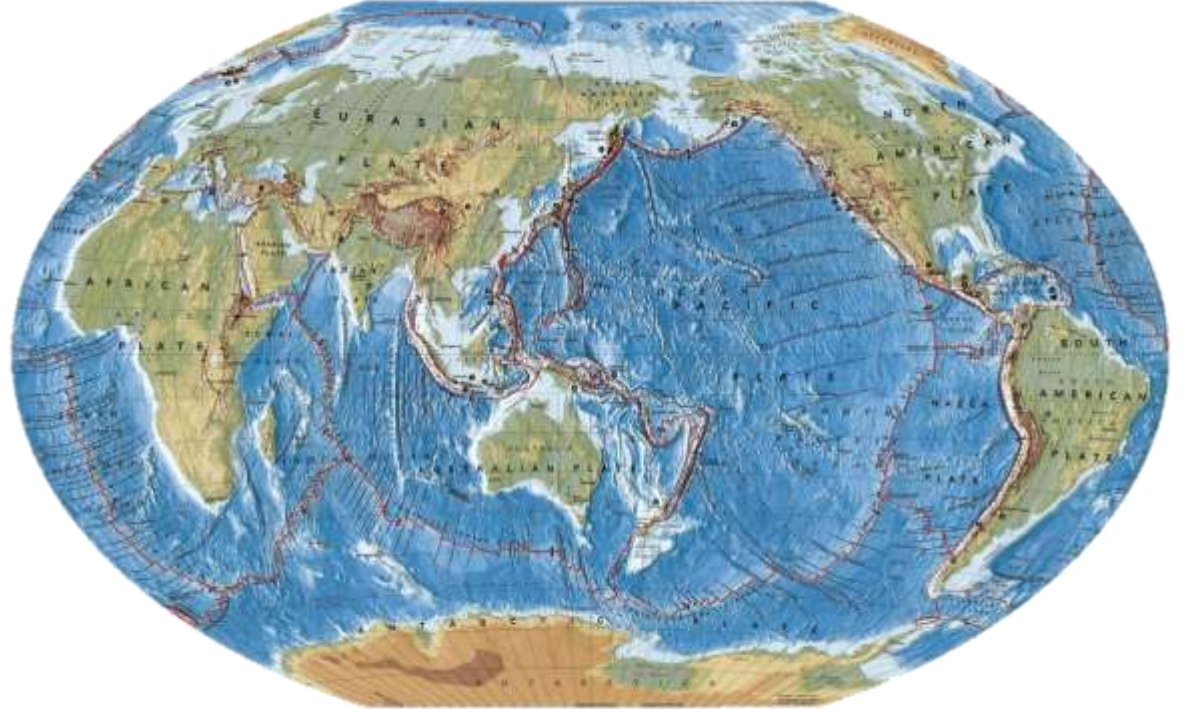

Volkanik göller;

**Büyük Okyanus
çevresi**

ve

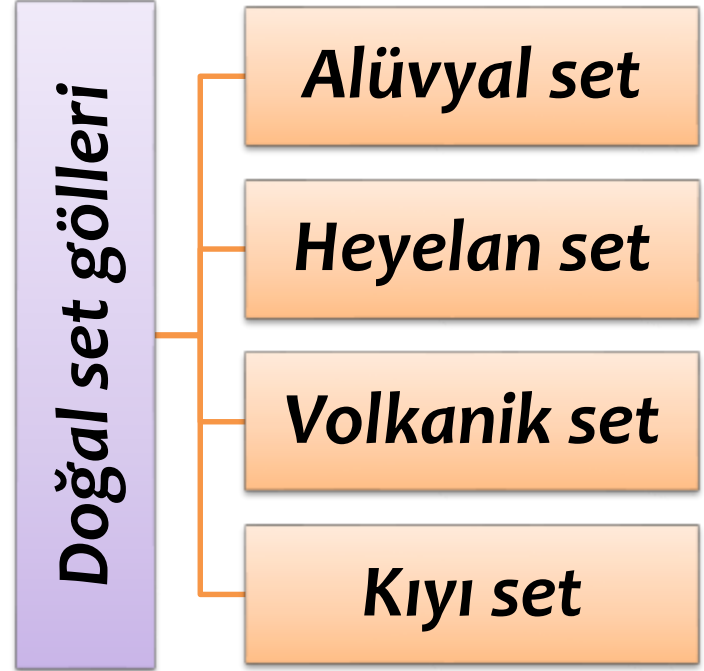
**Alp-Himalaya
kuşağında yer alan
ülkelerde volkanik
göllere sıkça
rastlanmaktadır.**

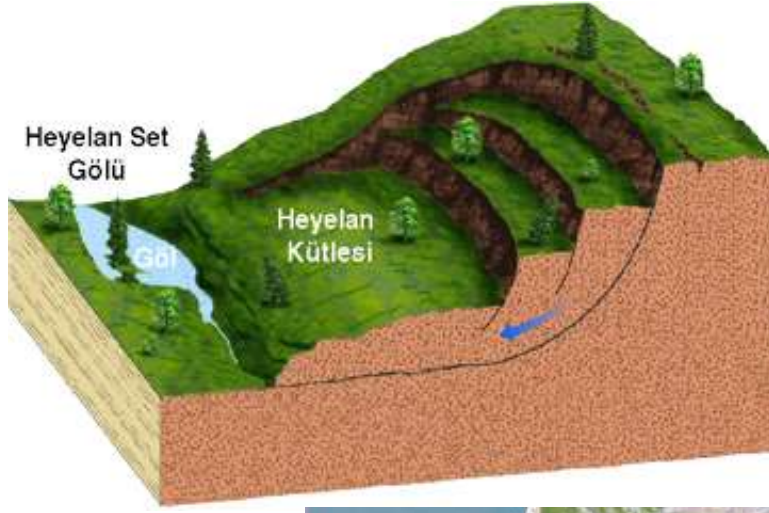
Doğal set gölleri;

iç ve dış kuvvetlerce oluşturulan doğal setlerin gerisinde oluşan çanaklarda suların birikmesiyle meydana gelmiş göllerdir.

Seti oluşturan etkene göre sınıflandırılmaktadır.

a. Alüvyal set gölleri

Akarsuların biriktirmesi sonucu oluşan birikinti konilerin zamanla genişleyerek akarsu vadilerinin ağzını kapatmasıyla gerideki alanda kalan göllerdir. Mogan, Eymir Gölleri gibi

b. Heyelan set gölleri;

Heyelan sonucu yamaçlardan inen kütlelerin akarsu vadilerinin önünü kapatmasıyla oluşan göllerdir. Tortum, Sera, Abant ve Yedigöller örnek olarak verilebilir

c.Volkanik set gölleri;

Volkan konilerinden çıkan volkanik malzemelerin vadilerin ya da benzer çukurların önünü kapatmasıyla oluşan göllerdir. Erçek, Nazik, Haçlı ve Balık

Balık

Haçlı

Nazik

Erçek

ç. Kıyı set gölleri;

Deniz kıyılarında, koy önlerinin kıyı setleri veya kordonlarıyla kapatılmasıyla oluşan göllerdir.

Bu göllere lagün ya da deniz kulağı da denilmektedir.

Büyükçekmece,
Küçükçekmece,
Terkos (Durusu)

Karma Yapılı Goller

Oluşumlarında birden fazla faktörün etkili olduğu göllere karma yapılı göller denir.

Karma Yapılı G6ller

**Ohrid G6l6 oluşumunda
(Arnavutluk ve Makedonya sınırı)
tektonik-karstik olaylar
etkili olmuştur.**

Ohrid, Makedonya (FYROM)

Karma Yapılı Göller

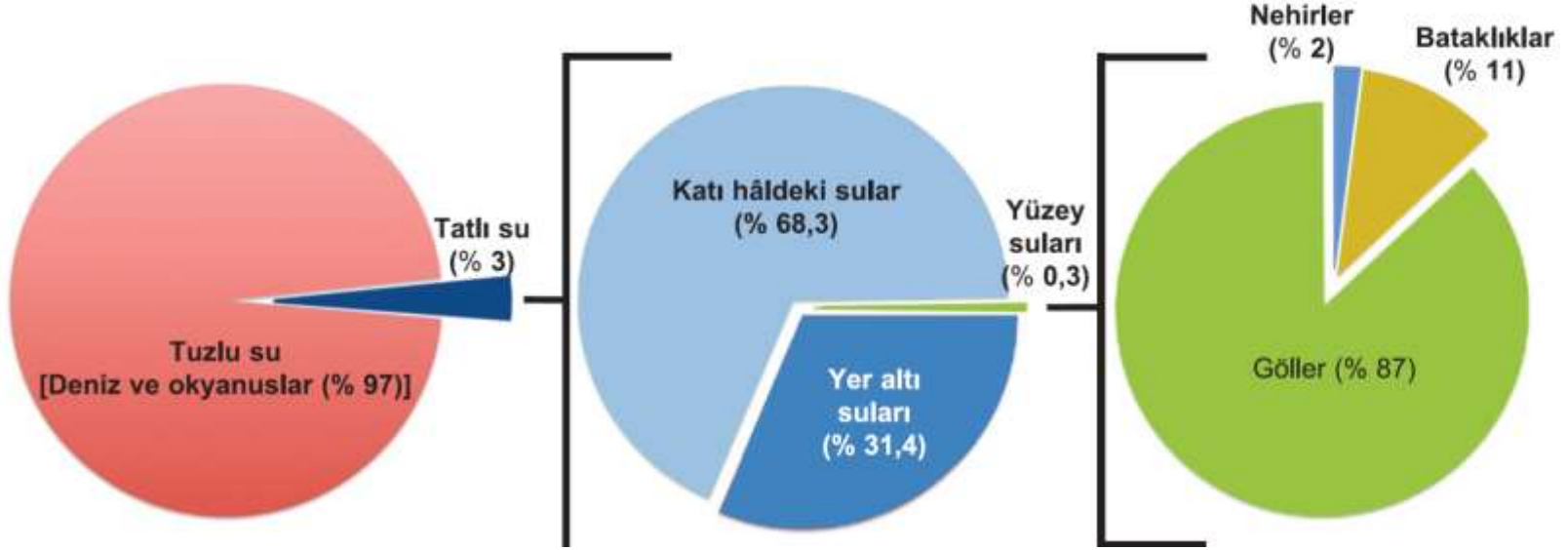
Eğildir, Kovada, Beyşehir
gölleri tektonik-karstik;
Van Gölü ise tektonik-
volkanik göllerdir.

Kovada

Akarsular

Yeryüzündeki Suların Dağılımı

Akarsu

Yüzey sularının eğimli bir yatak içinde toplanıp akmasıyla akarsu oluşur.

Yeryüzünün şekillenmesinde

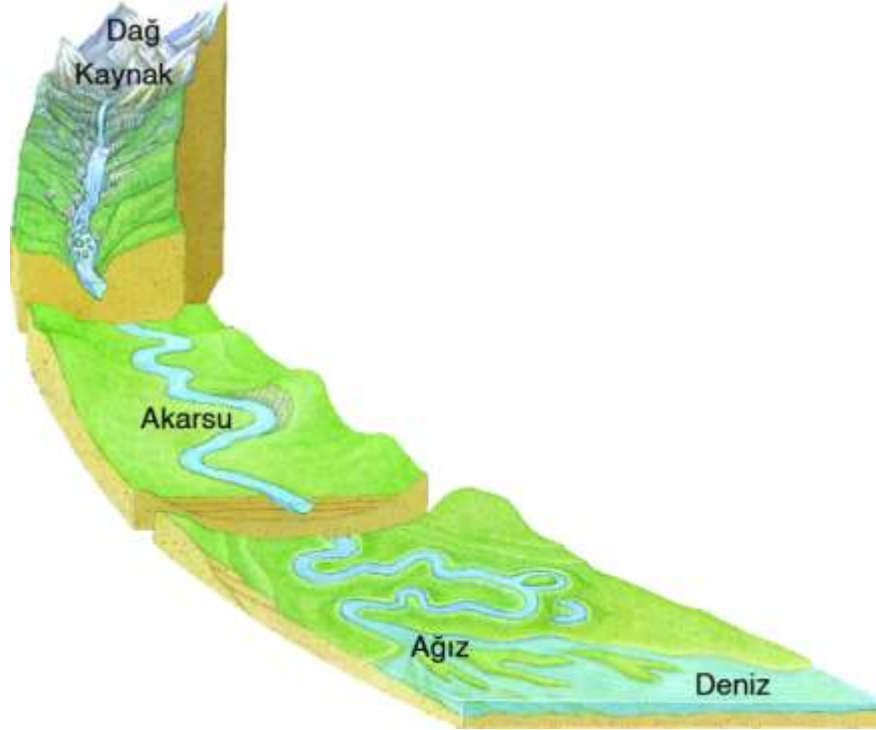
*en büyük paya sahip dış
güç akarsulardır.
Karaların %71'inde etkili
olurlar*

Akarsular

Akarsuların küçüklerine dere, çay, öz, su;
büyüklerine ise ırmak veya nehir denir.

Akarsularla İlgili Terimler

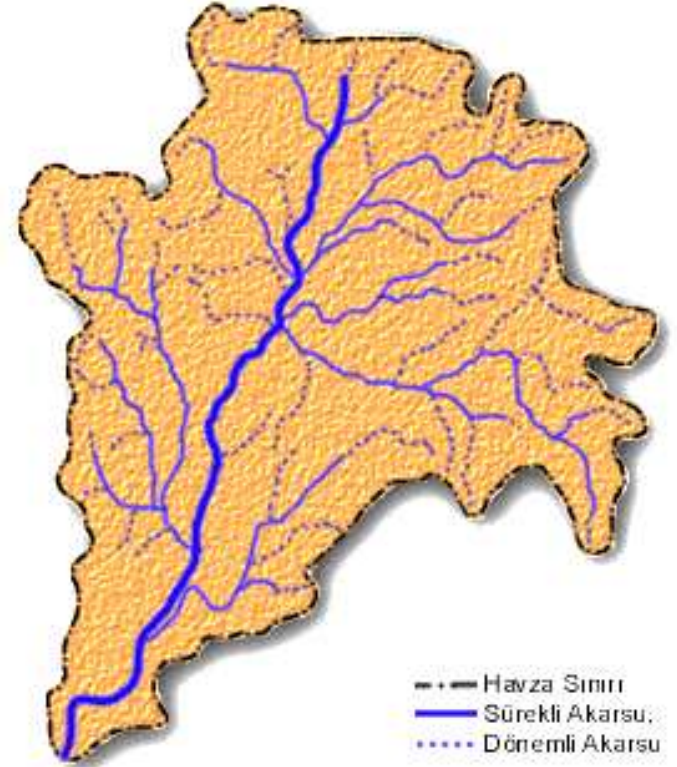
Akarsu kaynağı:
Akarsuyun doğduğu
yerdir.

Akarsu ağızı: **Akarsuyun**
herhangi bir denize veya
göle döküldüğü yerdir.

Sürekli akarsu: *Yatağında her zaman su bulunduran akarsudur.*

Geçici akarsu: *Yatağında her zaman su bulundurmayan, bazen kuruyan akarsudur.*

Akarsu hızı:

Akarsuyun birim zamanda aldığı yoldur (m/sn)

Döküldüğü Yere Göre Akarsular

Akarsu Havzası

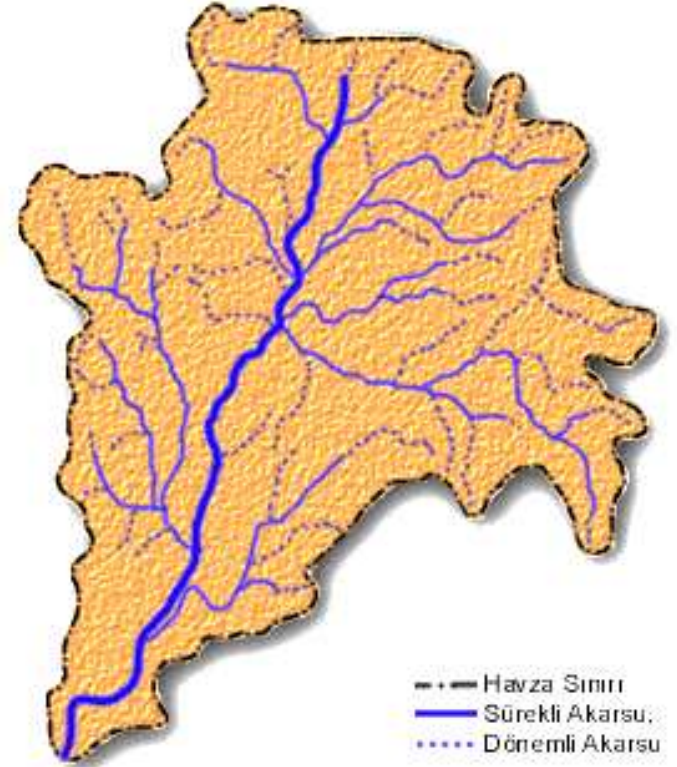
Bir akarsuyun bütün kollarıyla birlikte sularını topladığı ve faaliyet gösterdiği alanlardır.

Açık Havza

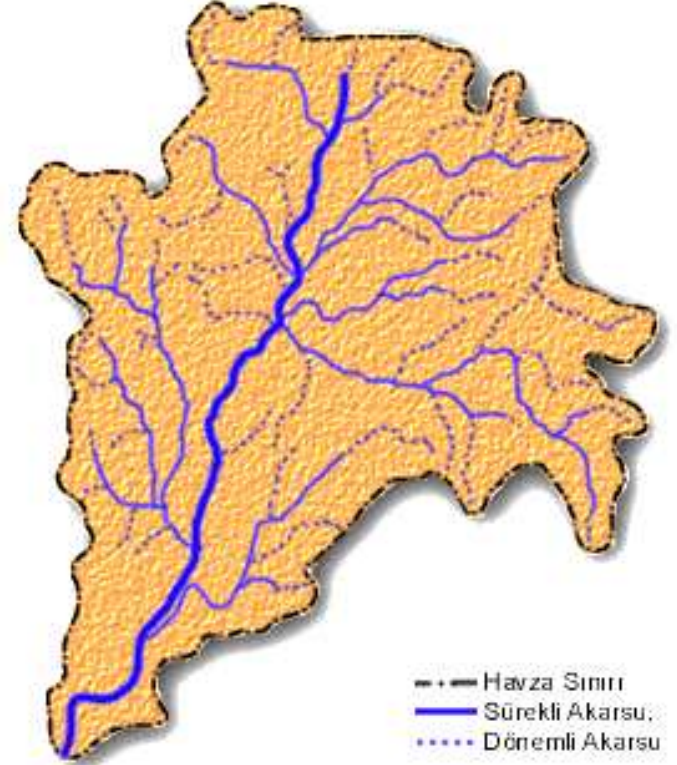
Sularını denize ulaştırabilen akarsuların havzası açık havzadır. Yeryüzündeki akarsuların çoğu, sularını denizlere boşaltmaktadır.

Kapalı Havza

Sularını denize ulaştıramayan akarsuların havzası kapalı havzadır.

Orta Asya ve Kuzey Afrika'da geniş alanlar bu özelliktedir

Rejimlerine Göre Akarsular

Akarsu debisi (akımı)

Bir akarsuyun belli bir kesitinde bir saniyede geçen su miktarına akım (debi) adı verilir ve m^3/sn olarak ölçülür.

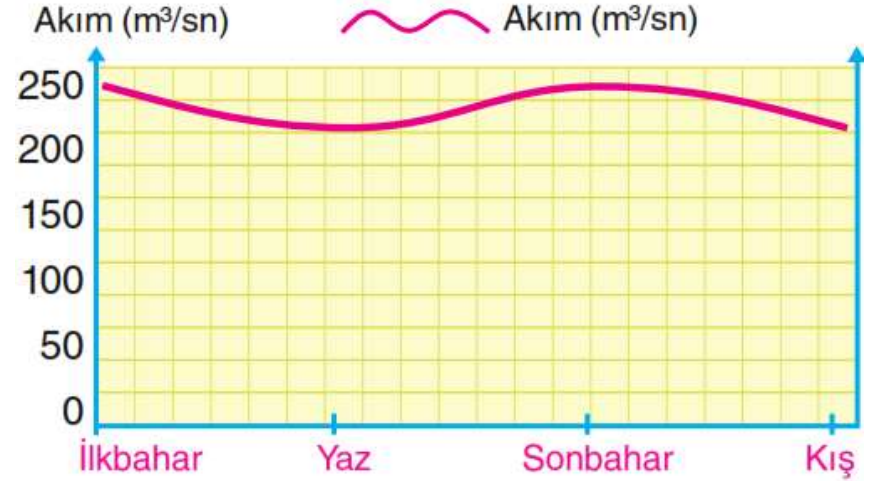

Akarsu rejimi

**Akarsuyun yıl içerisindeki debi değişiklikleridir.
Akım düzeni olarak da adlandırılır.**

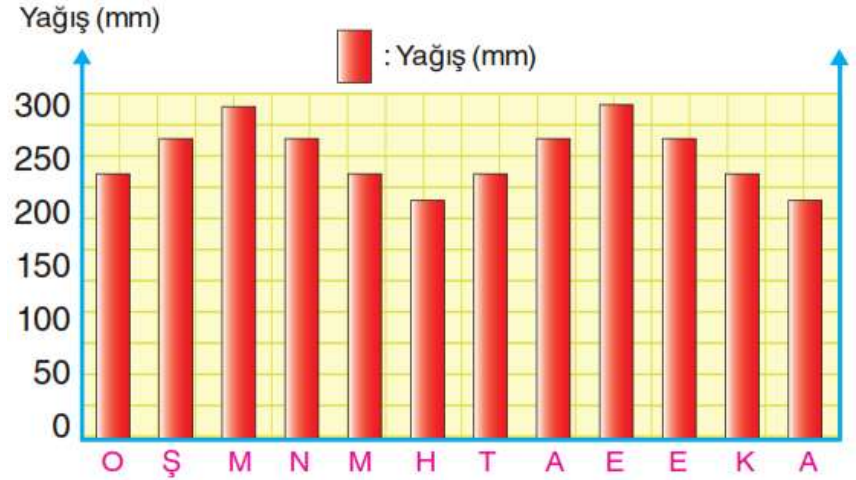
Düzenli rejim

Su seviyesinde fazla değişiklik olmayan akarsuların rejimleri düzenlidir.

Düzenli rejim

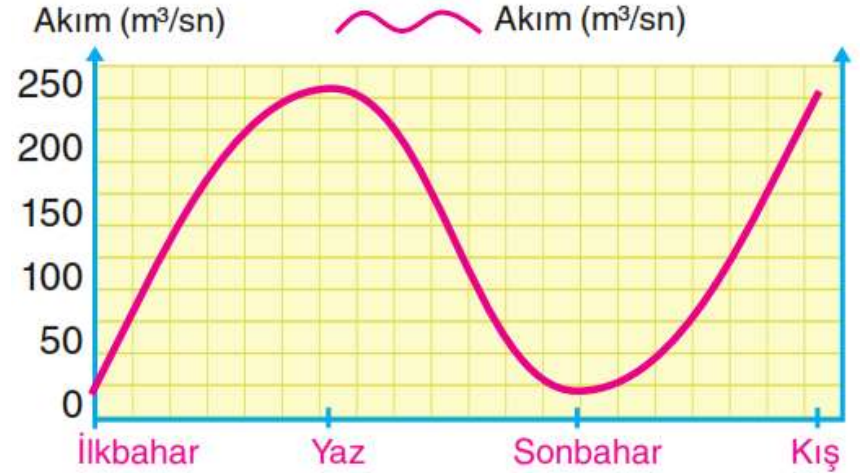
Ekvatorial iklim
bölgesinde yıl boyu süren
yağmurlarla beslenen
Amazon, Kongo gibi
nehirler, düzenli rejimli
akarsulardır.

Düzensiz rejim

Aylara ve mevsimlere göre, seviye değişikliği fazla olan akarsuların rejimleri düzensizdir.

Düzensiz rejim

**Ganj, İndus gibi nehirler
bu özelliğe olup düzensiz
rejimli akarsulara
örnektir.**

Beslenme Kaynaklarına Göre Akarsular

Beslenme Kaynaklarına Göre Akarsular

1–Yağmur sularıyla beslenen akarsular,

2–Kar ve buz sularıyla beslenen akarsular,

3–Yer altı kaynakları ve

4–Göllerle beslenen akarsular

Beslenme Kaynaklarına Göre Akarsular

Akarsu sadece bir kaynaktan besleniyorsa sade rejimli, Kaynaklarını farklı iklim bölgelerinden alıp, birden fazla kaynakla besleniyorsa karma rejimli akarsular adı verilir.

Beslenme Kaynaklarına Göre Akarsular

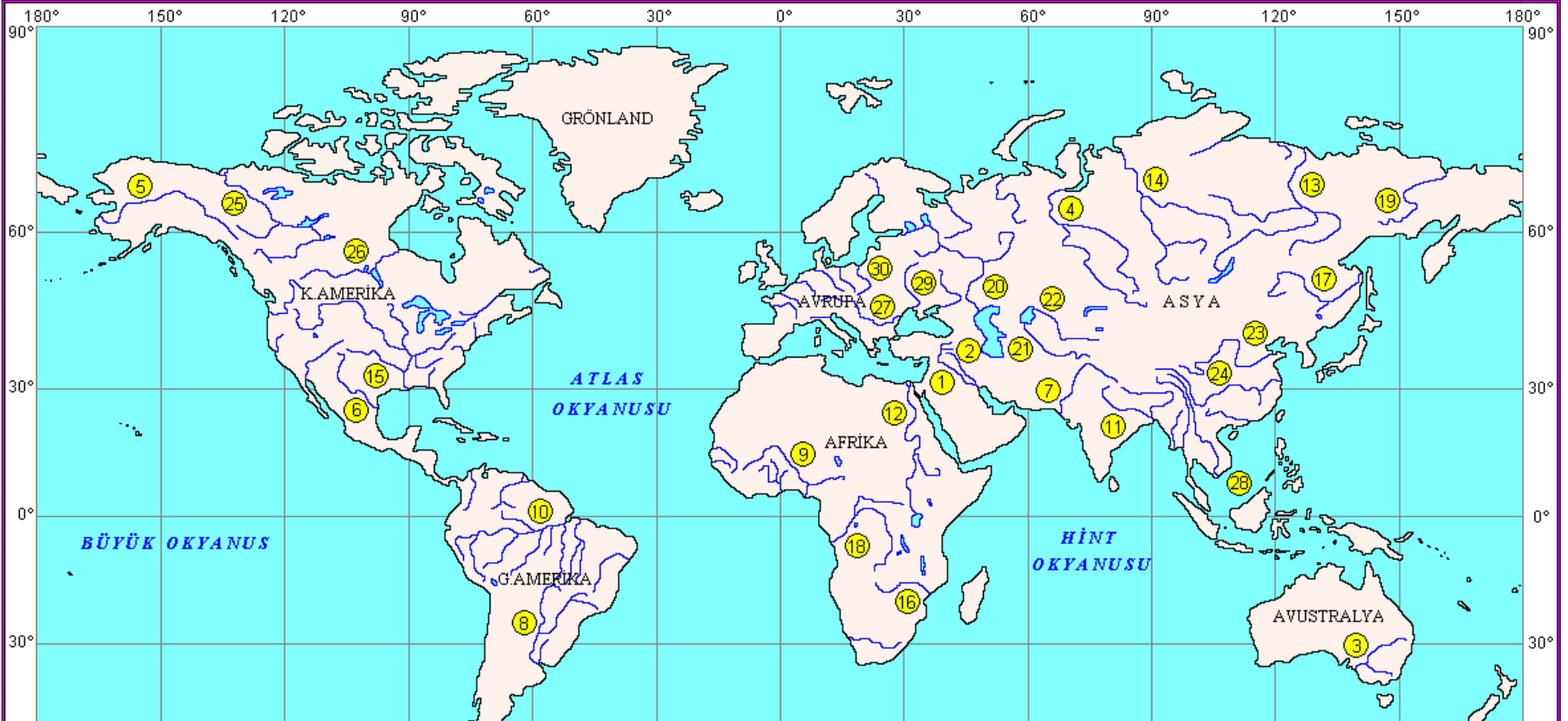
Nil,

Amazon,

Mississippi

gibi çok geniş havzalara sahip akarsular, değişik su kaynaklarından beslenebildikleri için karma rejimlidir

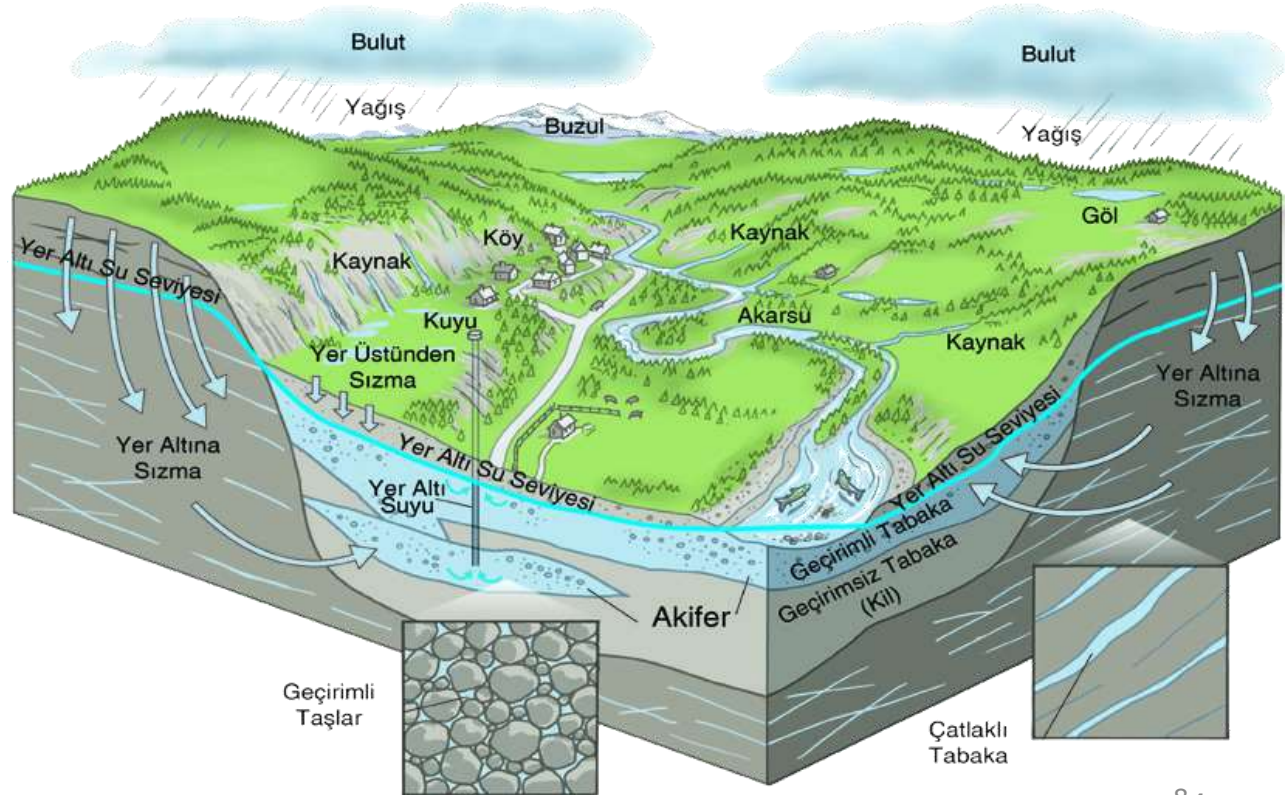

1. Fırat	6. Rio Grande	11. Ganj	16. Zambezi	21. Amu Derya	26. Nelson
2. Dicle	7. İndus	12. Nil	17. Amur	22. Sini Derya	27. Tuna
3. Murray	8. Parana	13. Lena	18. Kongo	23. Sarı Irmak	28. Mekong
4. Obi	9. Nijer	14. Yenisey	19. Kolina	24. Yang-Çe	29. Dinyester
5. Yukon	10. Amzazon	15. Mississippi	20. Volga	25. Mackenzie	30. Vistula

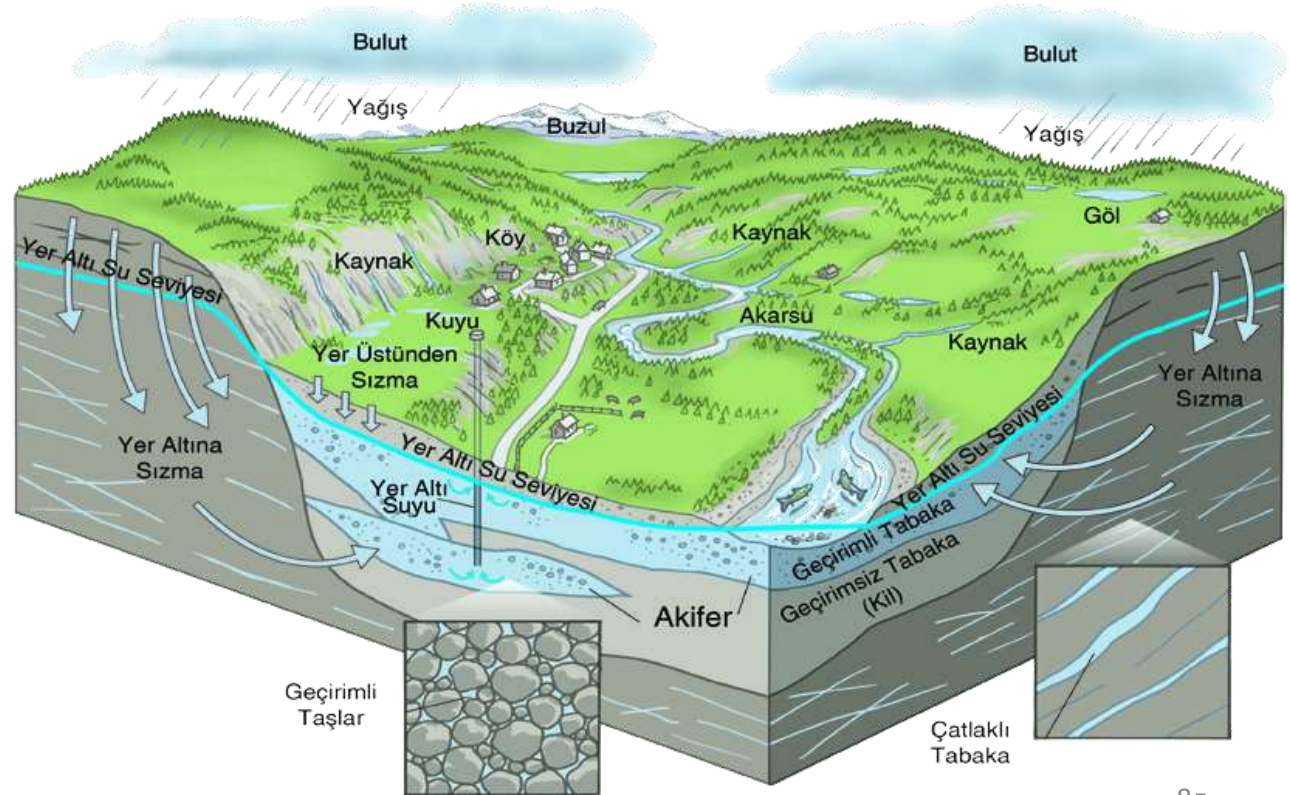

Yeraltı Suları ve Kaynaklar

Yüzey sularının yer altına sızarak tabakalar arasındaki boşluklarda ya da geçirimsiz tabaka üzerinde birikmesiyle yer altı suları oluşur.

Yer altı sularının biriktiği tabakalara akifer adı verilir.

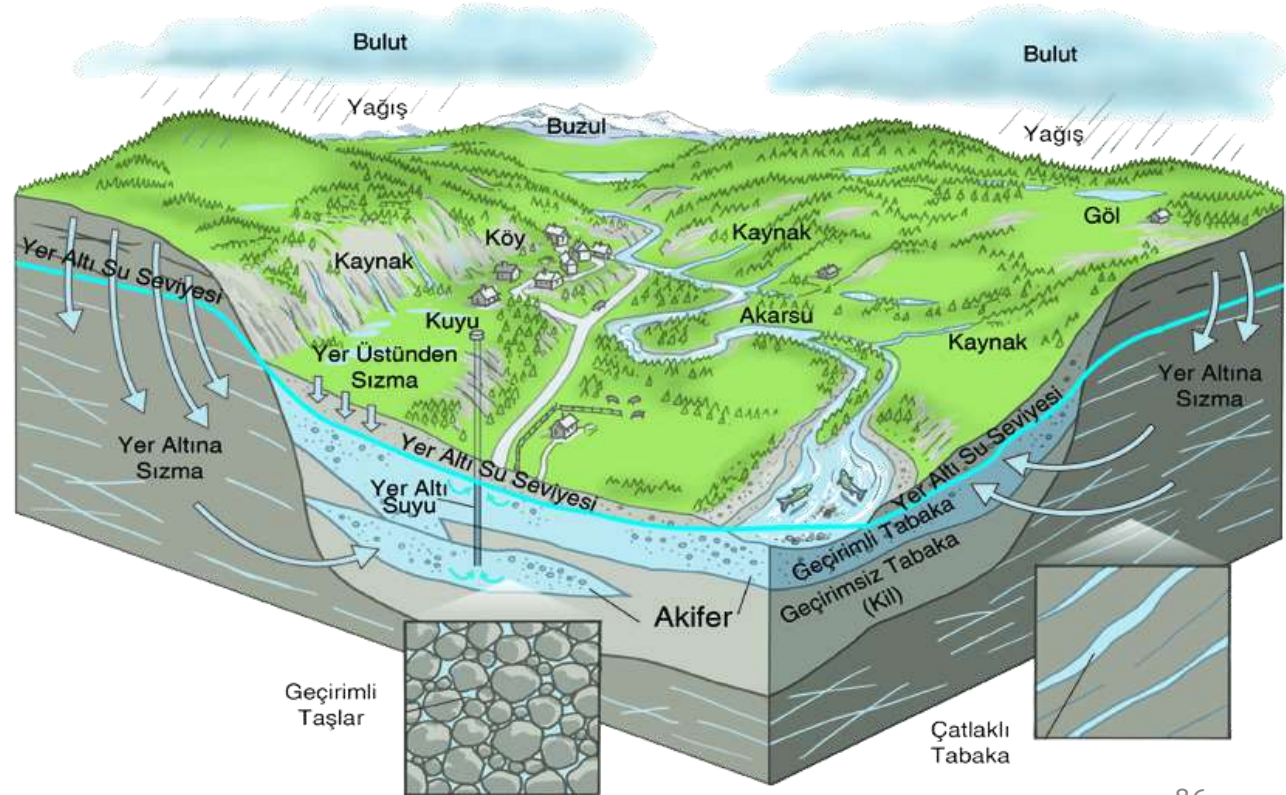

Suların yer altına sızma miktarı,

Arazinin geçirimsizlik derecesi ile kayaların gözeneklilik derecesine bağlıdır.

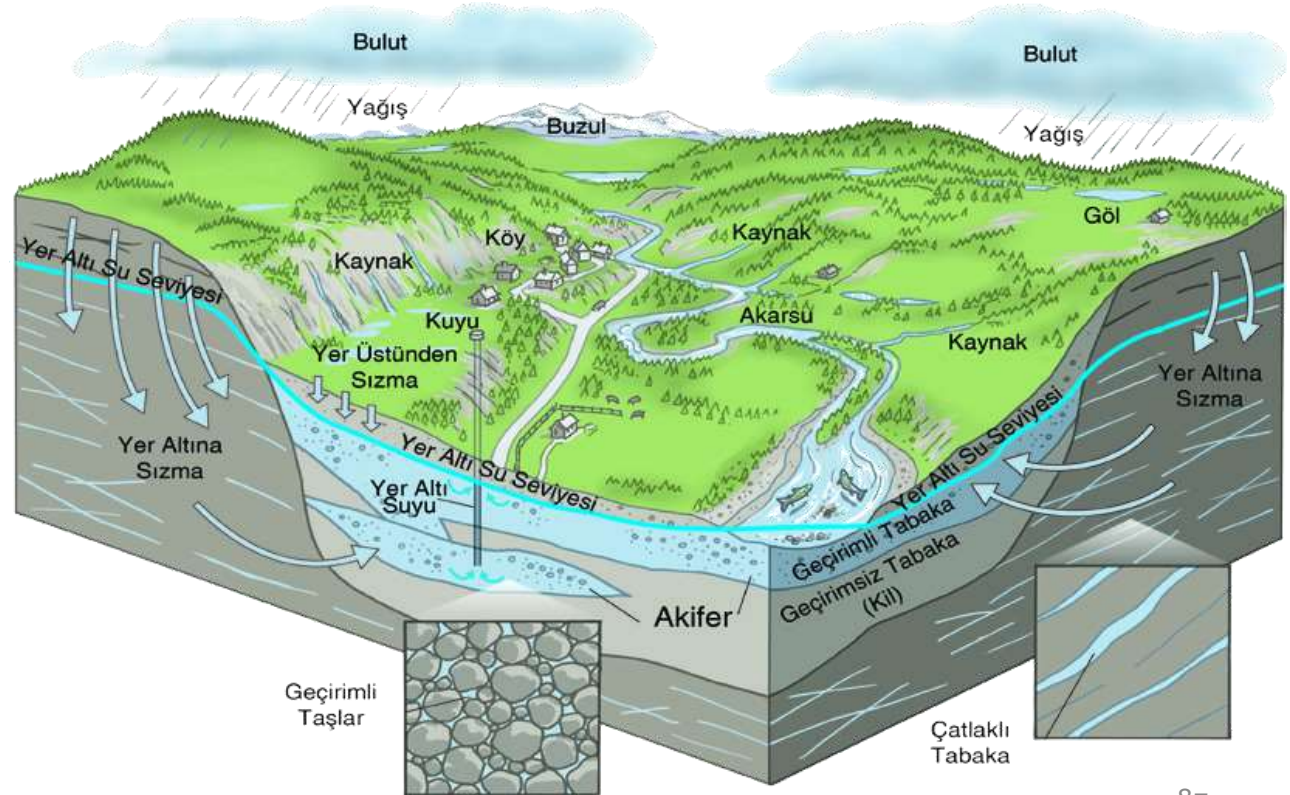
Ayrıca eğim, bitki örtüsü ve buharlaşma gibi faktörler de etkilidir.

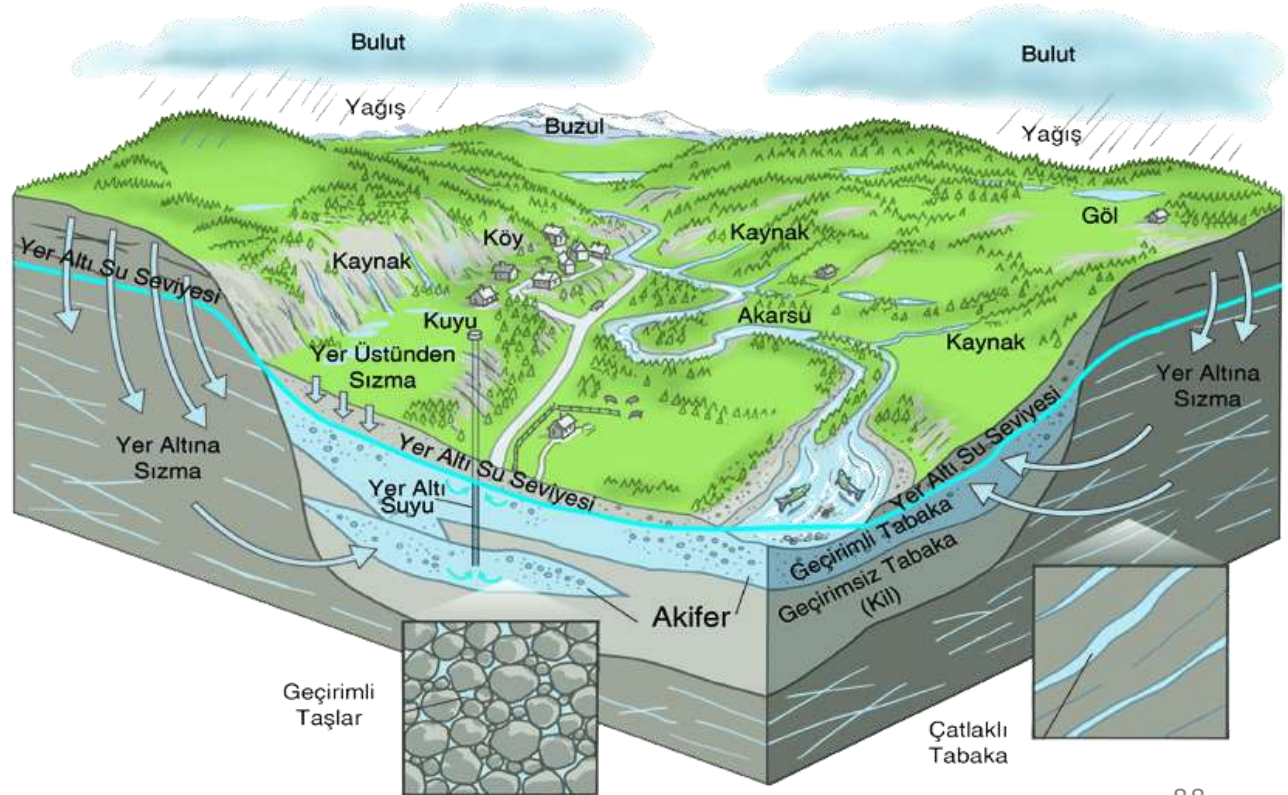
Geçirimli Tabaka

**Kumtaşı,
çakıltası,
tüf,
kalker**
**gibi kayalar
iri gözenekli
olduklarından
geçirimplidir**

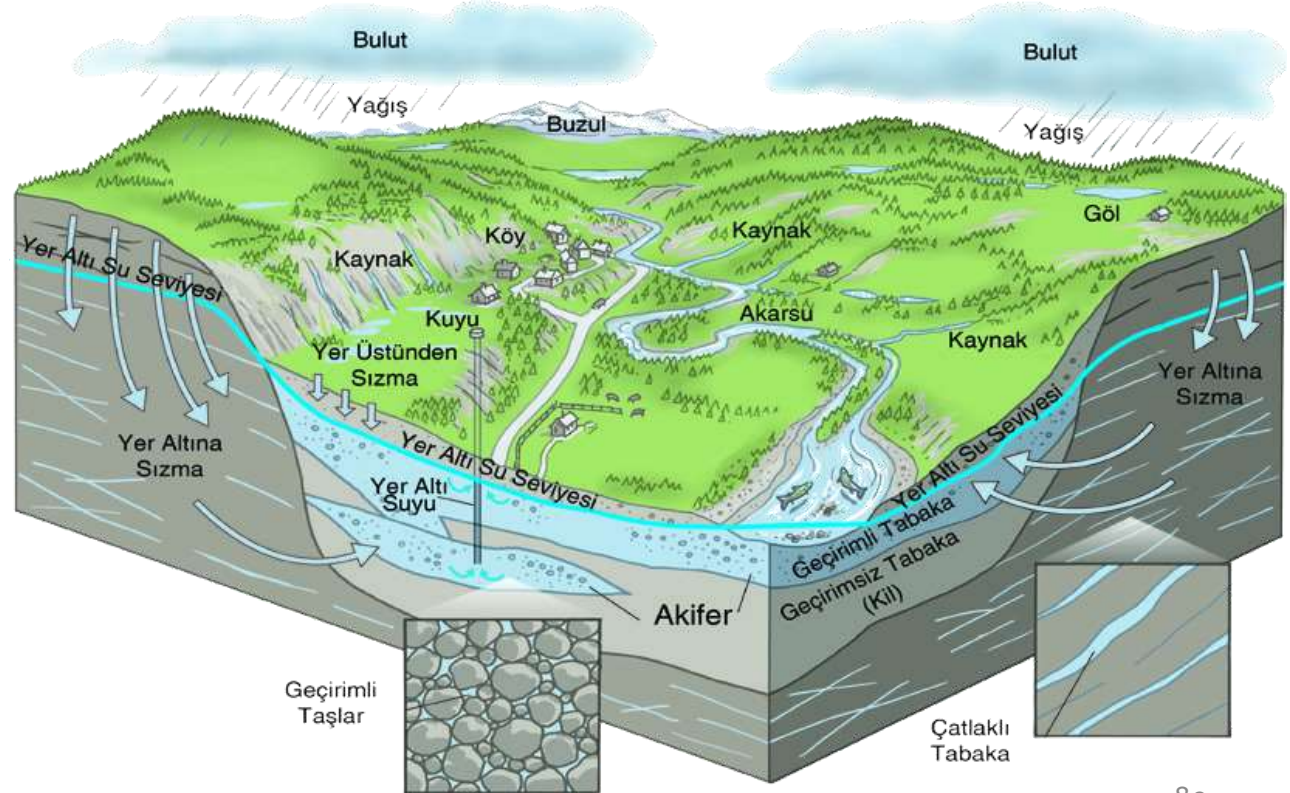

Geçirimsiz Tabaka

Kil, şist, granit, kömür gibi gözenekleri küçük ve sık olan kayalar geçirimsiz tabaka oluşturur.

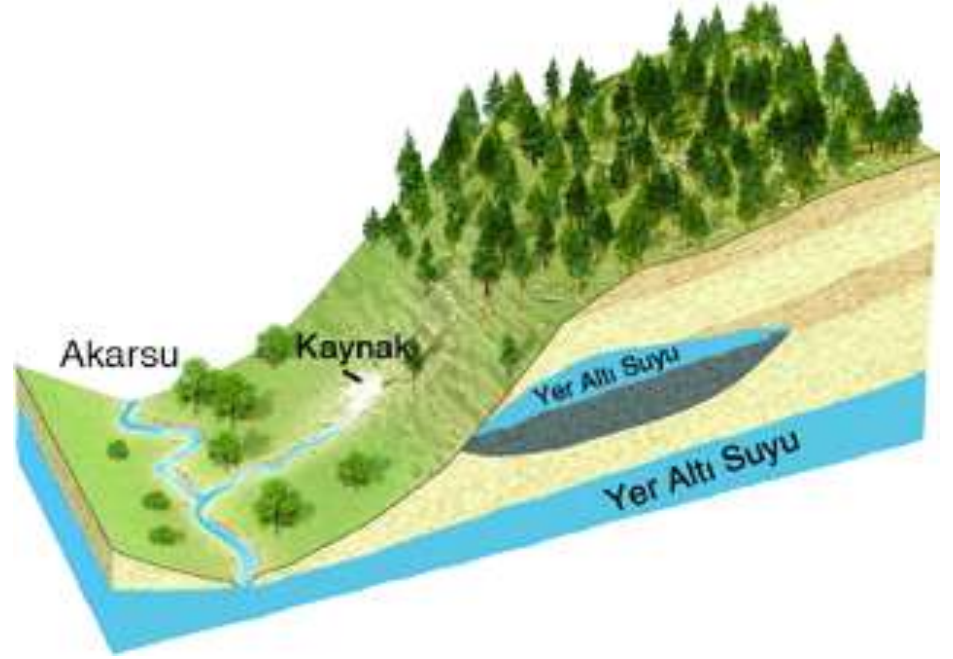

**Yeryüzünde
bol yağış alan
ve geçirimli
arazilere sahip
alanlar yer altı
suları
bakımından
zengindir.**

Yer altında biriken sular çeşitli şekillerde yeryüzüne çıkarsa bunlara kaynak adı verilir.

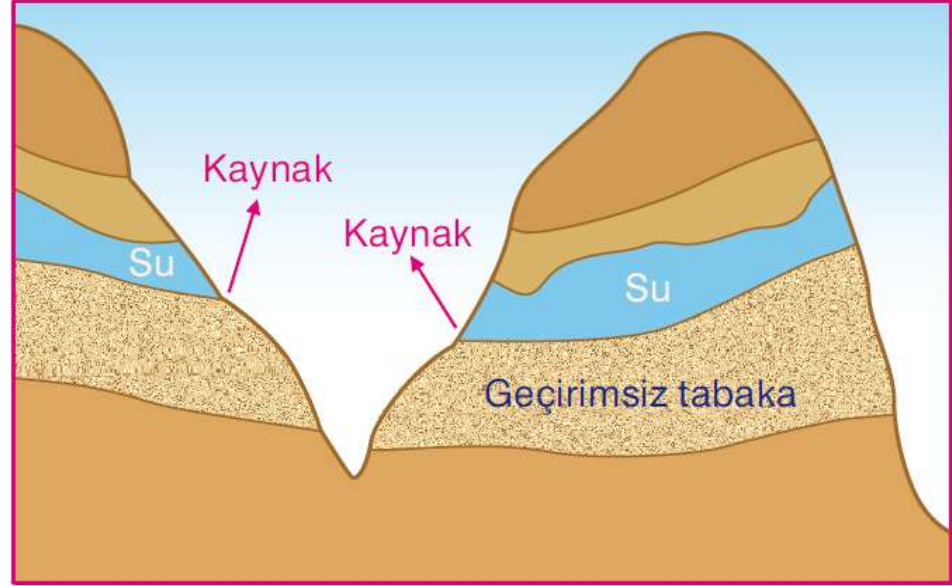

Başlıca Kaynak Çeşitleri Şunlardır:

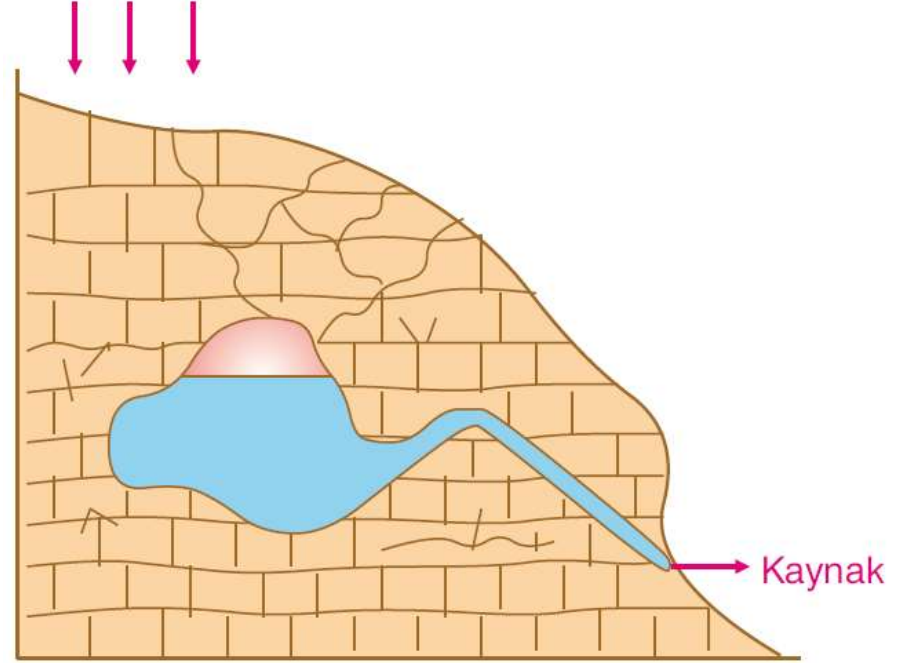
1. Yamaç (Vadi) Kaynağı

Vadi yamaçlarının yer altı suyu tablasını kestiği yerlerde meydana gelen kaynaklardır.

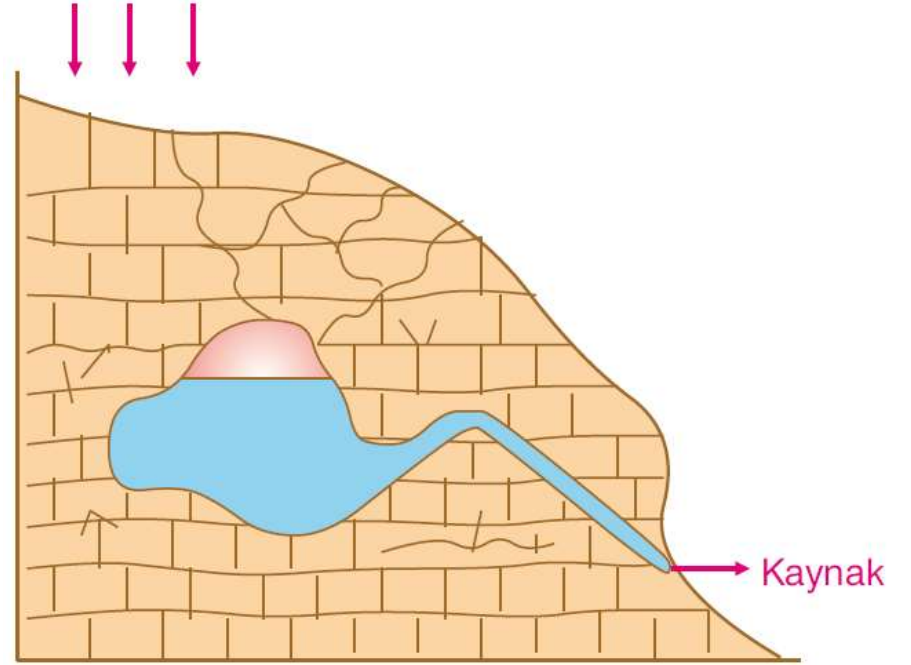
2. Karstik Kaynaklar (Voklüz)

Kalker ve jips gibi çözünebilen kayaçların bulunduğu yerlerde kaya boşluklarında biriken suların tekrar yeryüzüne çıkmasıyla oluşur.

2. Karstik Kaynaklar (Voklüz)

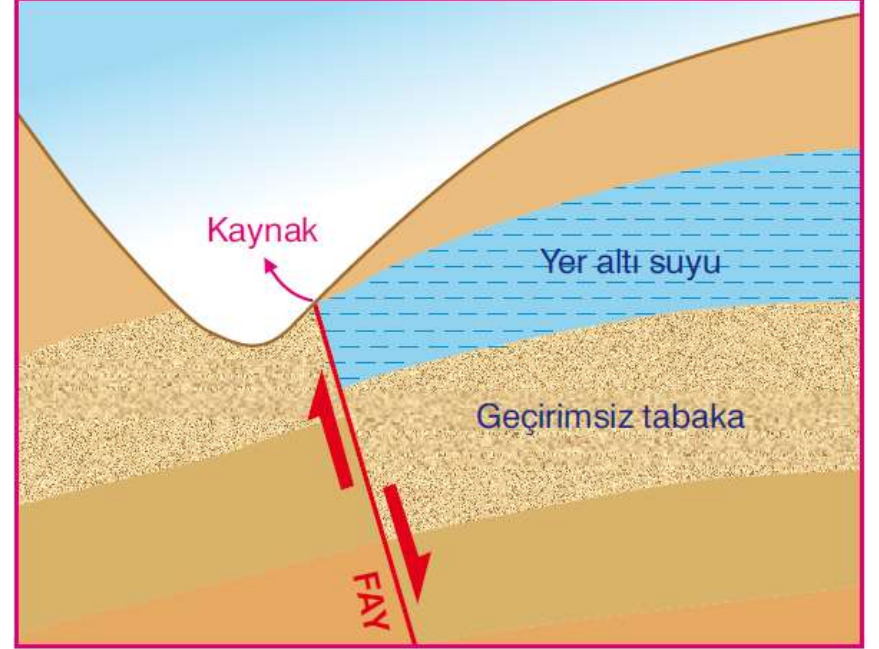
Suları daima soğuktur.
Kireç bakımından zengindirler.
Debilerinde mevsimsel değişimler görülür.

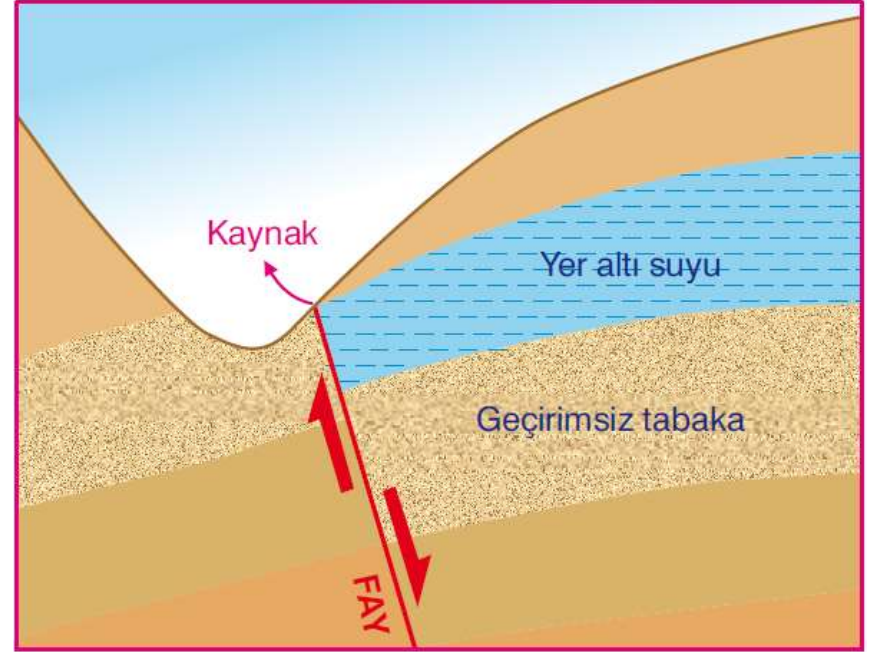
3. Fay kaynağı

Kırıklı yapıların bulunduğu yerlerde fay hattı boyunca yüzeye çıkan suların oluşturduğu kaynaklardır.

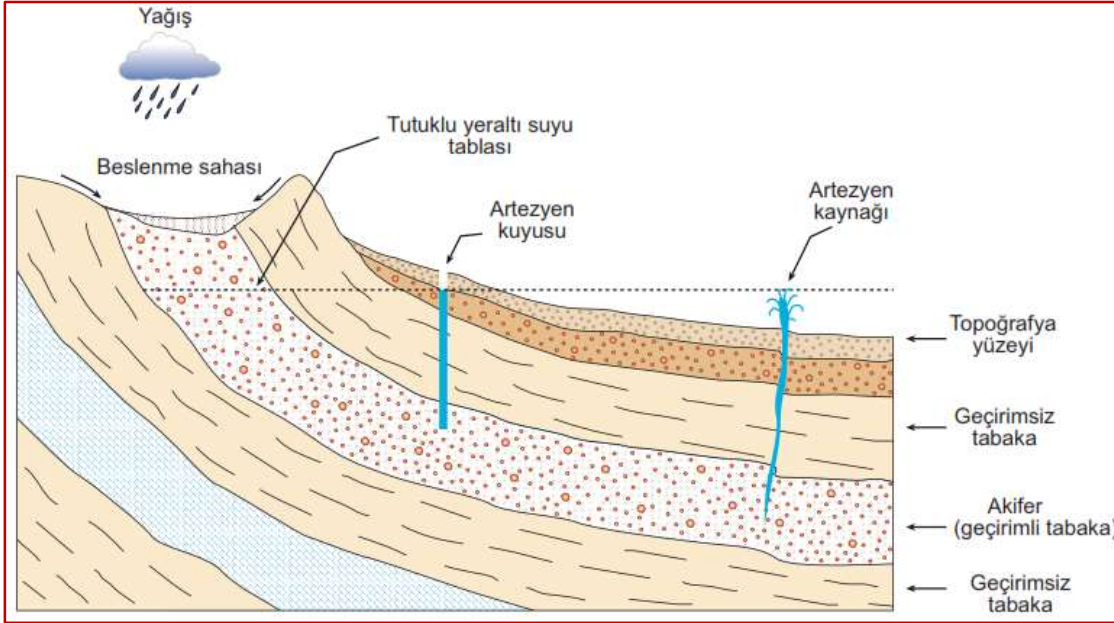

3. Fay Kaynaklarının Genel Özellikleri

Suları Yer'in derinliklerinden geldiği için, hem sıcak, hem de çeşitli tuz ve mineraller bakımından zengindir. Sularının derinlerden gelmesi nedeniyle akımları da yıl içinde pek fazla değişmez.

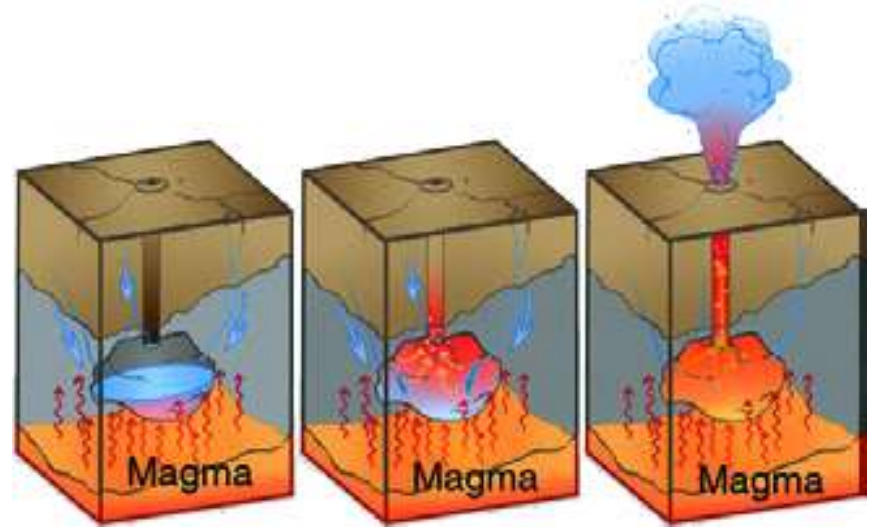
4. Artezyen Kaynaklar

İki geçirimsiz tabaka arasında biriken basınçlı suların sondajla yüzeye fırlatarak çıkmasıyla oluşan kaynaklardır.

5. Gazyer (Kaynaç) Kaynakları

Volkanik bölgelerde yerin derinliklerindeki basınçlı sıcak gazların etkisiyle yeryüzüne belli aralıklarla su ve buhar hâlinde püskürerek çıkan kaynaklardır.

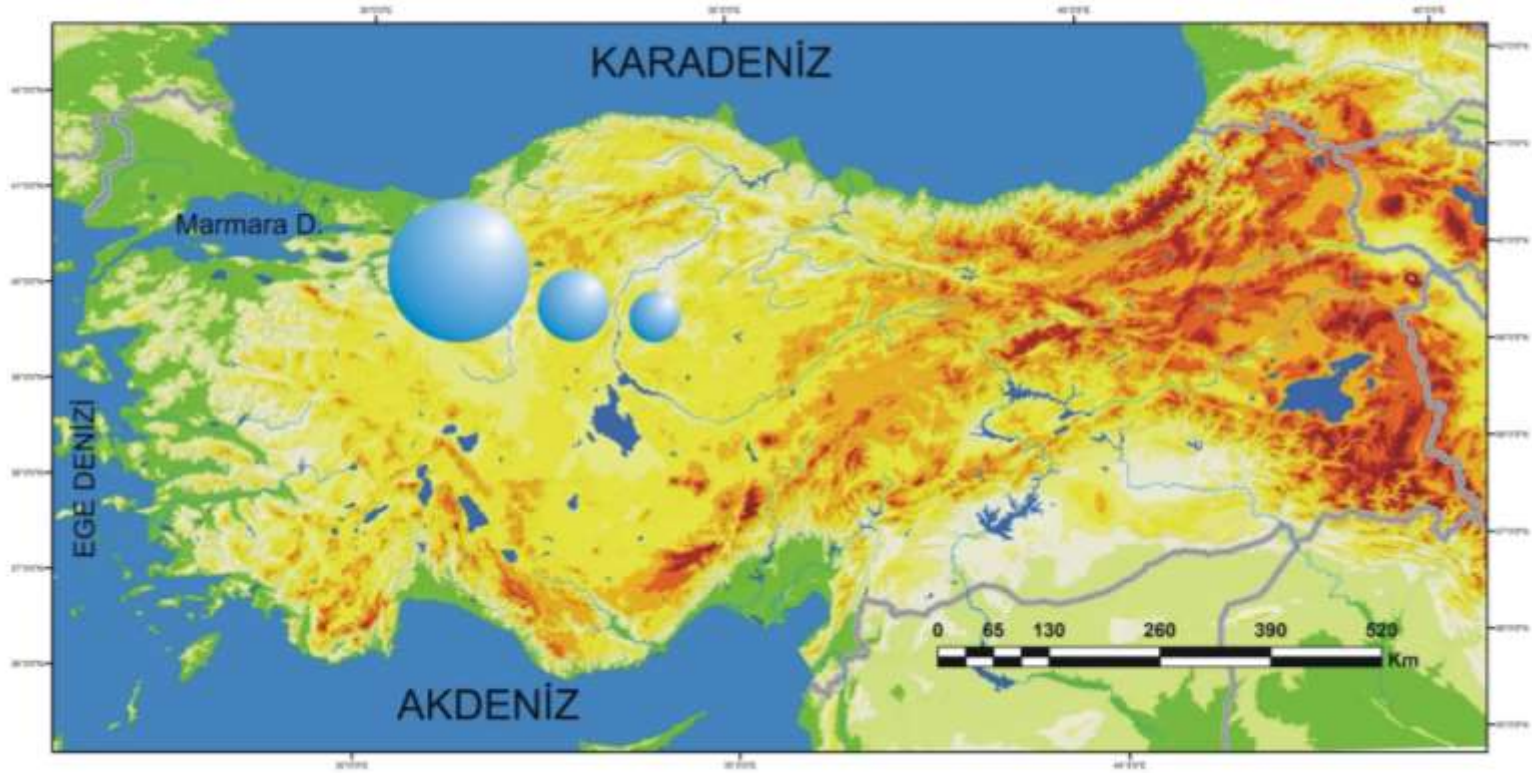

5. Gazyer (Kaynaç) Kaynakları

Periyodik olmayan zaman aralıklarıyla püsküren bu kaynakların en güzel örnekleri, İzlanda ve ABD'nde yer alan Yellow Stone Millî Parkı'nda görülmektedir

TÜRKİYE'NİN SU VARLIĞI

Yapı	Alan (kilometrekare)	Toplam yüzölçümü içindeki oranı (%)	Su kütleleri içindeki oranı (%)
Kara alanları	770.598,3	97,2	--
Su kütlesi	22.053,7	2,8	100,0
Doğal su kütleleri	19.401,7	2,4	88,0
Yapay su kütleleri	2.652	0,3	12,0
Tatlı su	5.539	0,7	25,1
Yapay tatlı su kaynakları	2.652	0,3	12,0
Doğal tatlı su kaynakları	2.887	0,4	13,1

TÜRKİYE'NİN SU VARLIĞI

Türkiye'nin Su Varlığı

**Türkiye,
Güneybatı
Asya'daki
komşuları
arasında su
potansiyeli en
zengin ülkedir.**

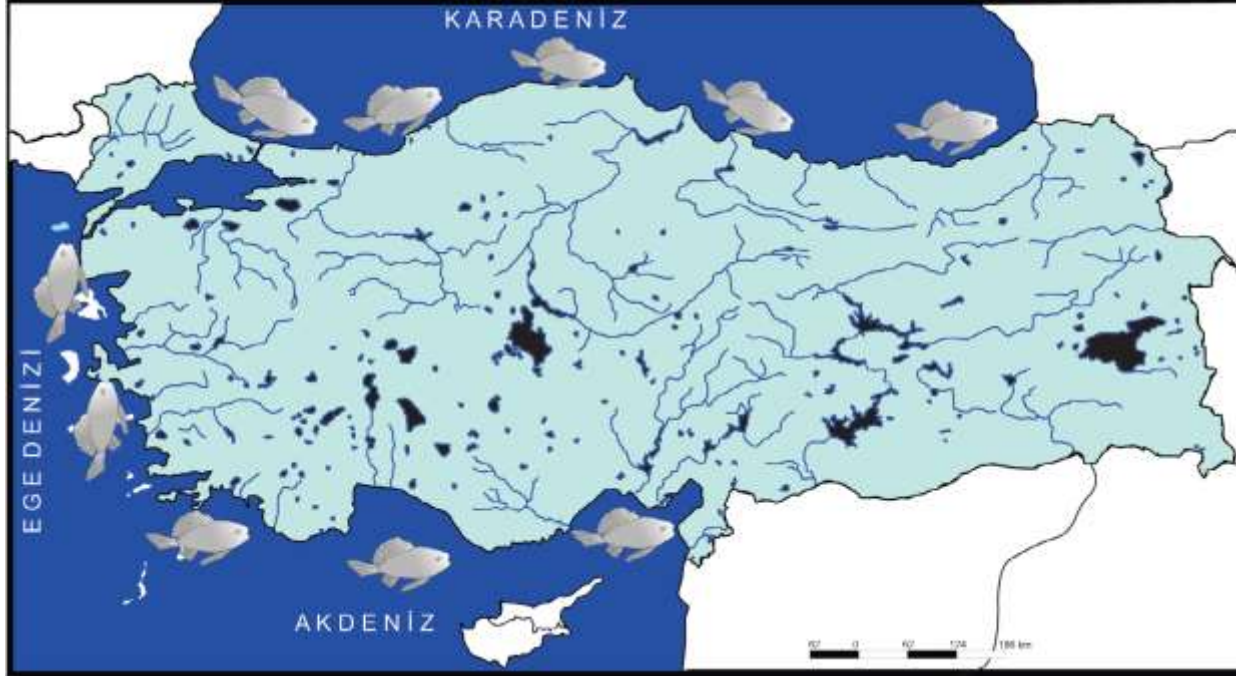
Denizlerimiz

Türkiye deniz ulaşımı oldukça elverişlidir.
Ülkemizin kıyı uzunluğu 8333 km'dir.

Akdeniz

**Yılda 3000 saat güneşlenme süresi vardır.
Denize girme süresi uzundur.**

Akdeniz

Deniz suyunun sıcaklığı 24-28 °C' dir.
Kıyı turizmi gelişmiştir. Balıkçılık azdır. (Tuzluluk)

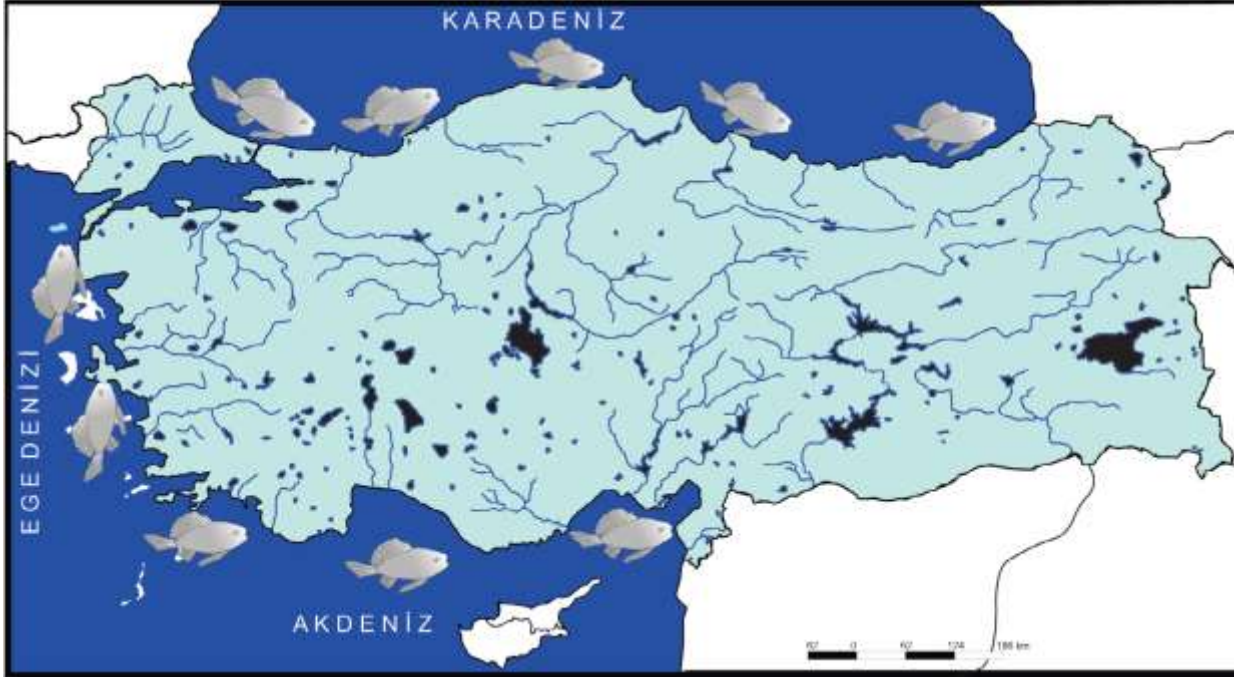
Akdeniz

**Tuzluluk oranı en fazla olan denizimizdir. Çünkü:
(Enlem, beslenme, buharlaşma)**

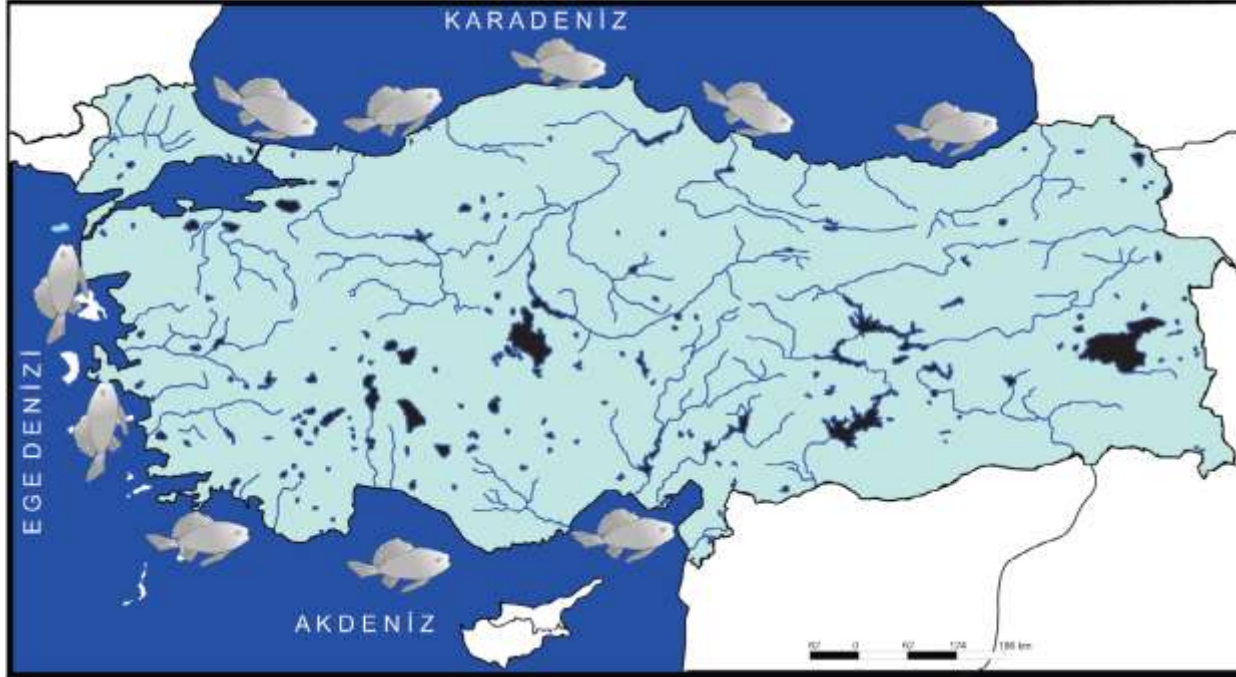
Karadeniz

*Yılda 2000 saat güneşlenme süresi vardır.
Denize girme süresi kısadır. Deniz suyu sıcaklığı 20 °C' dir.*

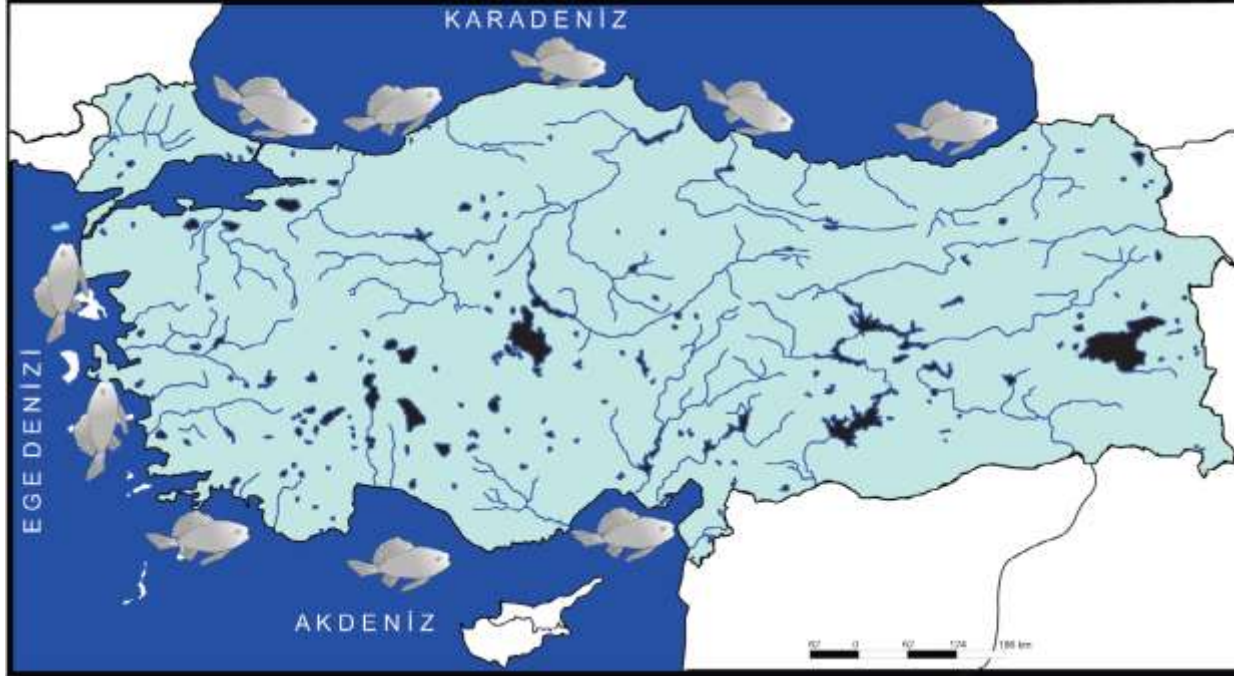
Karadeniz

Kıyı turizmi gelişmemiştir.

Karadeniz

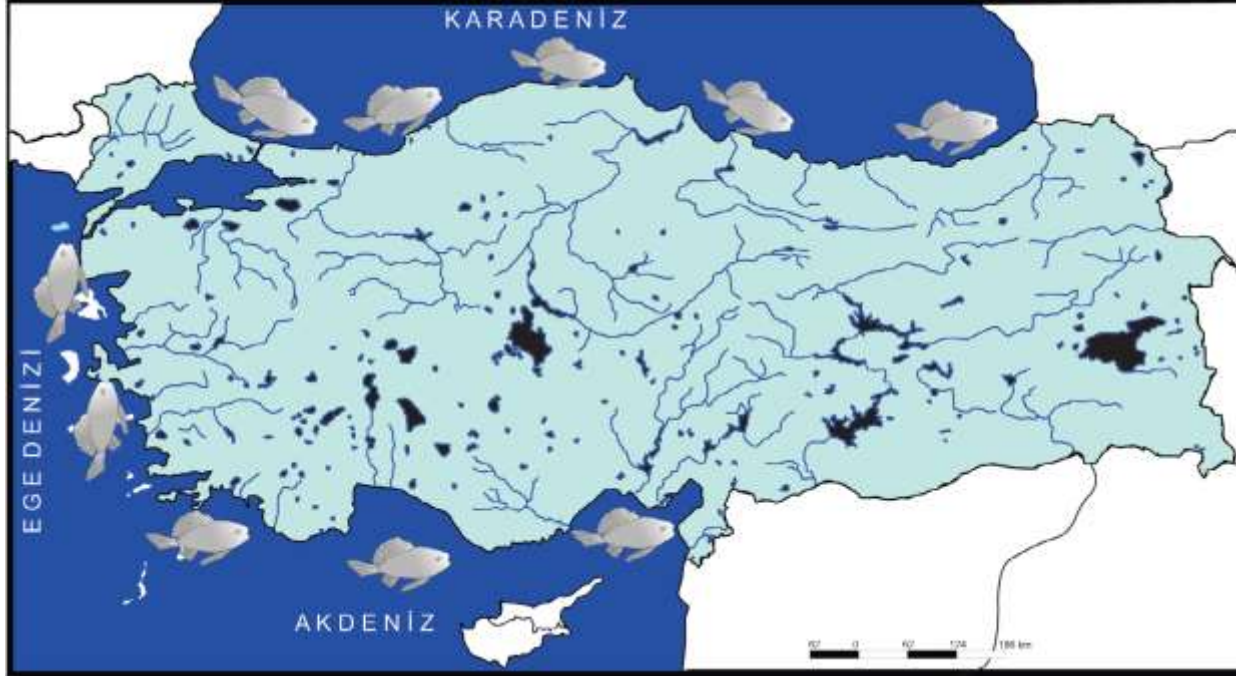
*Tuzluluk oranı en düşük denizimizdir. Çünkü:
Beslenme kaynakları fazla, buharlaşma azdır.*

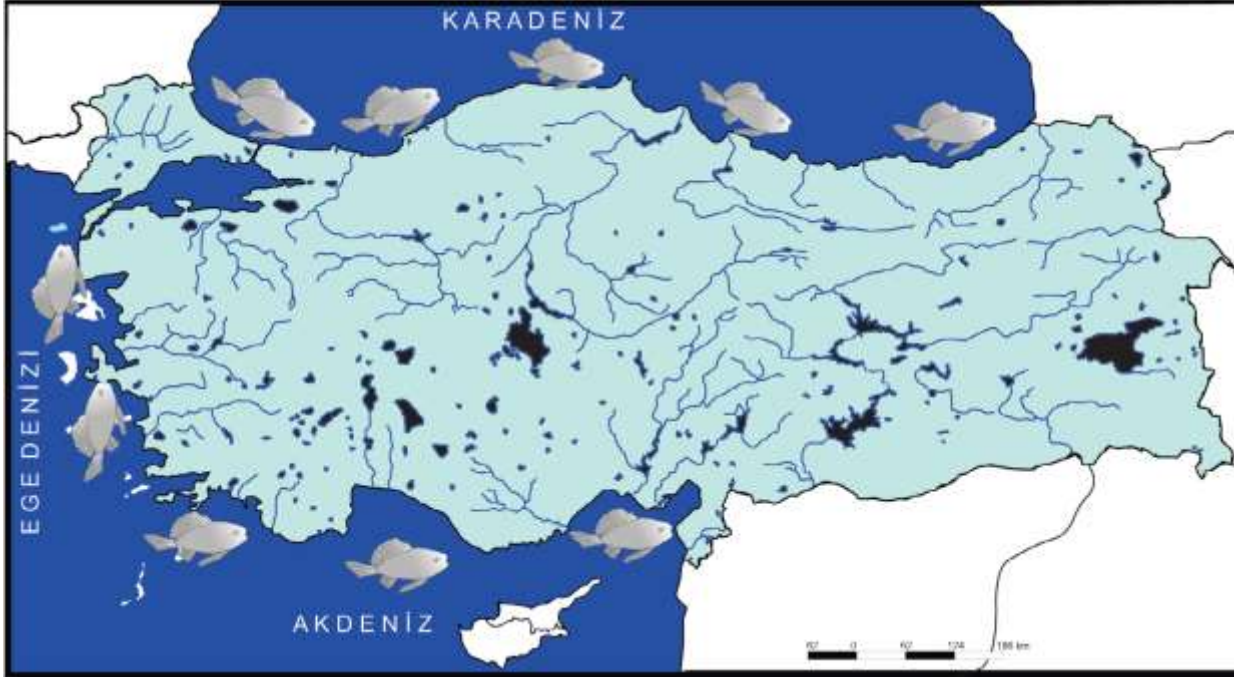
Karadeniz

**200 m.'nin altında canlı yoktur. Çünkü:
Kükürtlü hidrojen gazı vardır.**

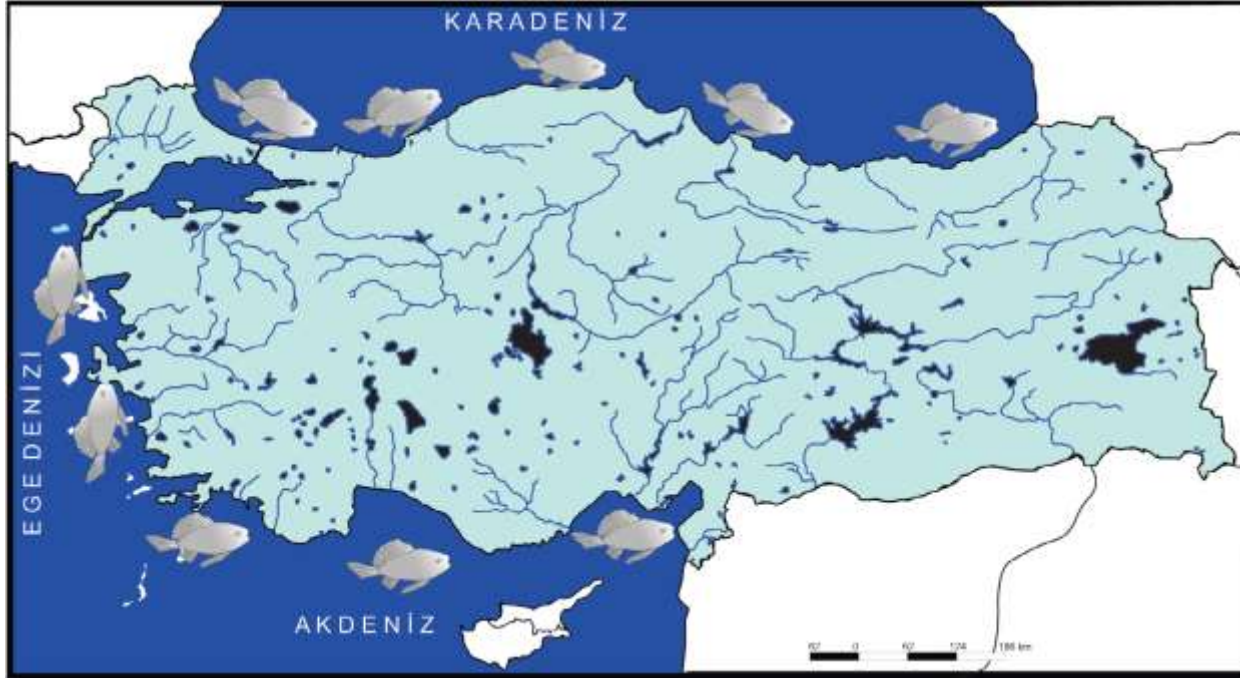
Ege

*Güneşlenme süresi uzundur.
Deniz turizmine elverişlidir.*

Ege

*Kıyıları oldukça girintili çıkıntılıdır
Balıkçılık, sünger avcılığı, su sporları, tuz üretimi bakımından
ekonomiye katkı sağlar*

Ege

Ege Kıyılarında dağlar kıyıya dik uzandığından koy, körfez, ada ve yarımada sayısı fazladır.

Marmara

*Tamamen ¼lke sınırları içerisindedir. En k¼c¼k denizimizdir
Karadeniz'i ege Denizine bağlar. Ulaşım, balıkçılık, turizm açısından
¼lkemize katkılar sunar*

Boğazlarımız

İstanbul ve Çanakkale Boğazları deniz ulaşımı açısından ülkemiz için oldukça avantajlı bir durum sağlamaktadır.

Boğazlarımız

**Asya ile Avrupa'yı birleştiren geçit konumundadır.
Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin Akdeniz'e ve dünyaya
açılan kapısıdır.**

Boğazlarımız

Boğazlardan bir yılda, büyük kısmı tanker olmak üzere tehlikeli yük taşıyan, 50.000'den fazla gemi geçmektedir

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ

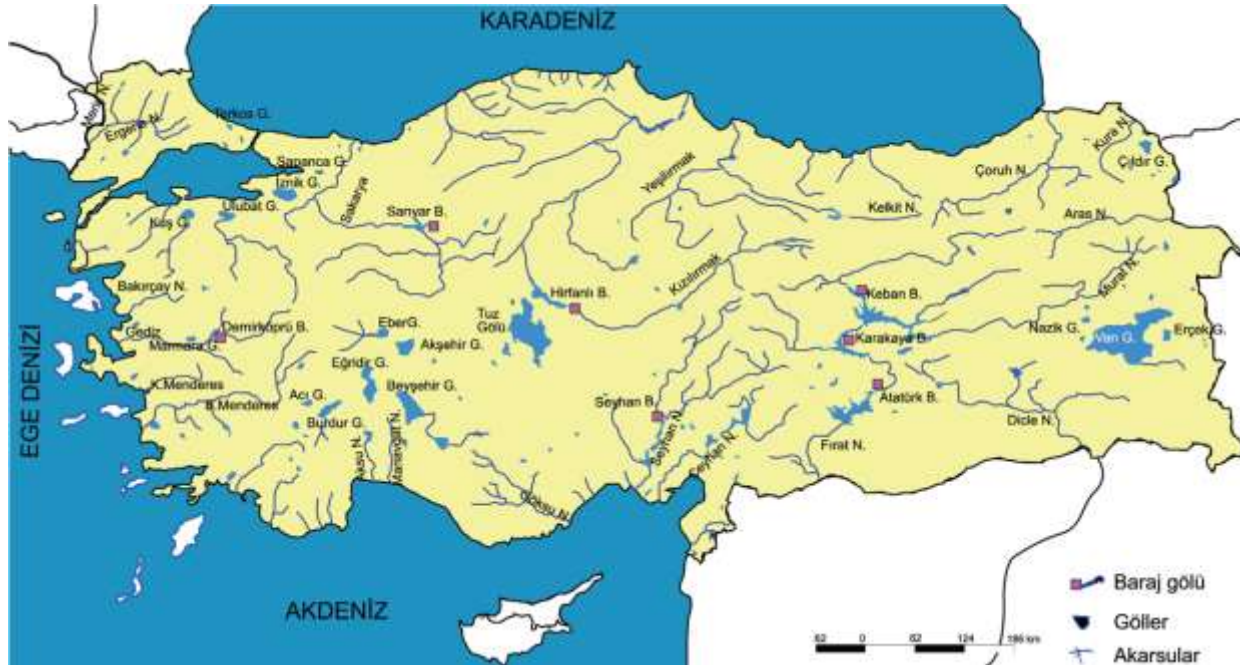
Türkiye'nin Gölleri

Ülkemizde, dağlarda bulunan küçük göllerle birlikte 120'den fazla doğal göl, 555 kadar baraj gölü bulunmaktadır.

Göller toplandığı başlıca bölgeler

Göller Yöresi, Güney Marmara, Van Gölü ve çevresi, Tuz Gölü ve çevresidir

Göllerimizin Özellikleri

1. Dışa akışlı göllerin suları tatlıdır (Beyşehir, Eğirdir, İznik, Sapanca, Manyas)

Göllerimizin Özellikleri

2. Dışa akışı olmayan göllerin ise suları tuzludur
(Tuz Gölü , Acıgöl, Burdur)

Göllerimizin Özellikleri

3. Türkiye'de yazın kuraklığa bağlı olarak göllerin su seviyelerinde azalmalar görülür.

Göllerimizin Özellikleri

4. En derin gölümüz Van(451 m), en sığ gölümüz Tuz Gölüdür(1-2 m)

Göllerimizin Özellikleri

5. Göllerimizin büyük bölümü deniz seviyesinden oldukça yüksektir. Hozapın (Aktaş)-Ardahan 1798 m). Van (1646 m)

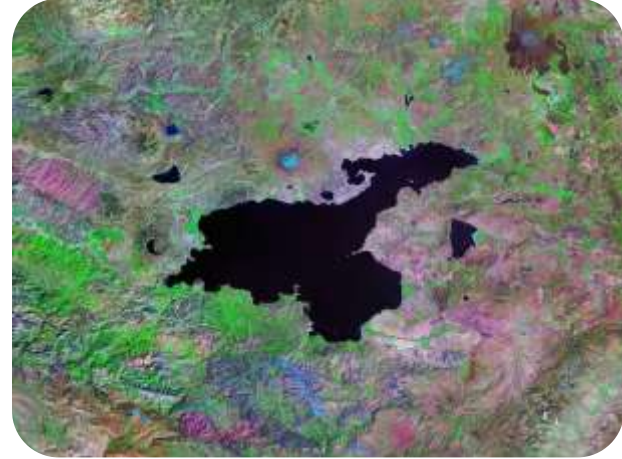
Göl sularının kimyasal özellikleri ise;

Gölü besleyen kaynakların kimyasal özelliğine,

İklime,

Göl çanağındaki kayaların özelliklerine

Gideğenlerinin olup olmamasına

❖ göre değişir.

Göllerimizden Yararlanma Şekilleri

elektrik üretimi,

sulama, içme ve kullanma suyu,

Tuz üretimi,

Soda üretimi

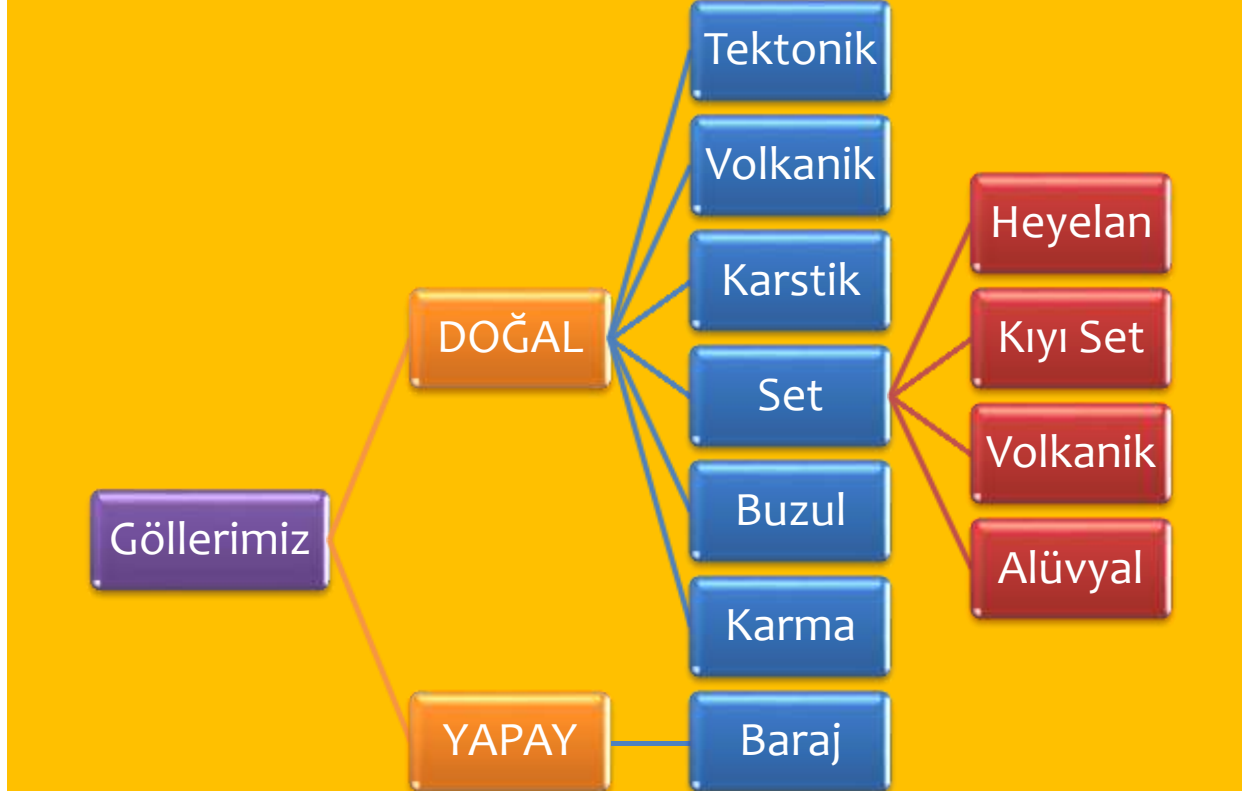
turizm,

balıkçılık,

ulaşım

Türkiye'nin Oluşumlarına Göre Gölleri

Türkiye'nin Doğal Gölleri

TEKTONİK	VOLKANİK	KARSTİK	BUZUL	KARMA
Tuz	Nemrut	Salda Gölü	Aynalı Göl	Van
Sapanca	Acıgöl	Kestel Gölü	Kilimli Göl	Eğirdir
İznik	Meke	Karagöl Gölü	Karagöl	Kovada
Manyas	Gölcük	Kızören Gölü		Sapanca
Burdur		Timraş Gölü		
Eber		Akgöl		
Akşehir				
Hazar				

Doğal Set Gölleri

Heyelan Set

Tortum

Sera

Abant

Yedigöller

Zinav

Kıyı Set

B. Çekmece

K. Çekmece

Terkos
(Durusu)

Akyatan

Volkanik Set

Erçek

Nazik

Haçlı

Çıldır

Balık

Alüvyal Set

Mogan

Eymir

Bafa
(Çamiçi)

Köyceğiz

Türkiye'nin Yapay Gölleri (Barajlar)

Akarsu	Baraj
Fırat	Atatürk, Keban, Karakaya, Birecik
Dicle	Devegeçidi, Ilısu, Batman, Dicle
Kızılırmak	Hirfanlı, Altinkaya, Kesikköprü, Derbent
Sakarya	Hasan Polatkan, Gökçekaya, Sarıyar, Porsuk
Yeşilirmak	Suat Uğurlu, Hasan Uğurlu, Almus, Kılıçkaya
Gediz	Demirköprü
B. Menderes	Adıgüzel, Kemer
Manavgat	Manavgat, Oymapınar
Seyhan	Seyhan, Çatalan
Ceyhan	Aslantaş, Menzelet, Berke, Sır, Kartalkaya

TÜRKİYE'NİN AKARSULARI

Akarsularımızın Genel Özellikleri

1. Uzunlukları genelde kısadır. Çünkü:
Ülkemiz bir yarımada ülkesidir ve dağlar genelde kıyıya paralel uzanmaktadır.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

2. Uzunlukları genelde dağların uzunluğuna uyar.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

3. Denge profiline ulaşmamışlardır. Çünkü;
Anadolu 4. Jeolojik zamanda toptan yükselmiştir.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

4. Yatak eğimleri ve akış hızları fazladır. Çünkü: Ülkemiz engebeli ve yüksek bir ülkedir.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

5. Hidroelektrik Enerji potansiyelleri yüksektir. Çünkü: Ülkemiz engebeli ve yüksek bir ülkedir.

Hidroelektrik potansiyeli bakımından Avrupa'da, Rusya Federasyonu ve Norveç'ten sonra **üçüncü** sırada yer alır.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

6. Dar ve derin vadilerde akarlar. Buna bağlı olarak:
Baraj yapımı kolaylaşır.
Kuzey-güney yönünde ulaşımı olumlu etkilerler

Akarsularımızın Genel Özellikleri

7. Taşımacılığa elverişli değildir. Çünkü:
Ülkemiz engebeli ve yüksek bir ülke olduğundan, yatak eğimleri ve akış hızları fazladır.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

8. Denize döküldükleri yerlerde delta oluştururlar. Çünkü:
Bol alüvyon taşır(erozyon şiddetli)
Kıyılarda gel-git etkisi azdır

Akarsularımızın Genel Özellikleri

9. Türkiye su sporları (rafting, kano ve su kayağı) bakımından önemli bir potansiyele sahiptir.

Yeryüzünün en hızlı akan nehirlerinden biri olan Çoruh Nehri dünyaca tanınmaktadır.

Akarsularımızın Genel Özellikleri

10. Taşıdıkları su miktarı (akım) azdır. Çünkü: Ülkemiz az yağış alan bir ülkedir.

11. Rejimleri düzensizdir. Çünkü:
Ülkemiz büyük ölçüde kurak ve yarı kurak iklimlerin etkisinde olduğundan yağış rejimleri düzensizdir.

**12. Akımlarının en fazla olduğu dönem ilkbahar ve yaz başlarıdır. Çünkü:
Kar erimeleri ve yağışlar etkilidir**

13. Genelde açık havzaya sahiptirler

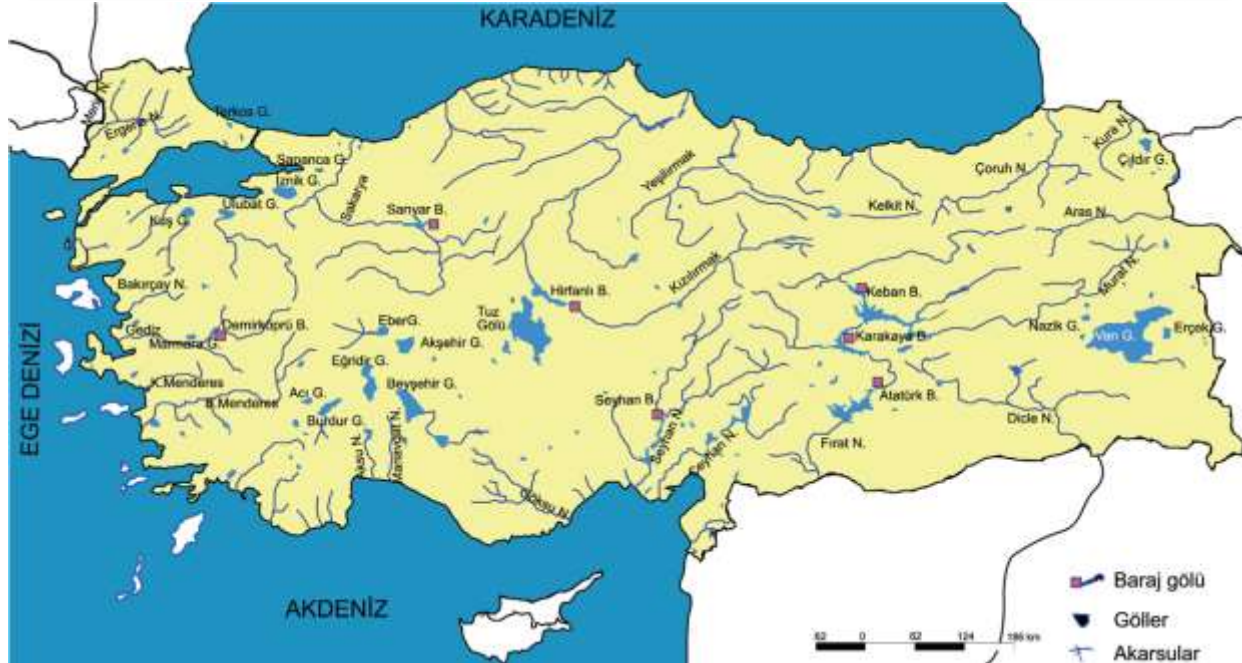

Balıkesir – Değirmenboğazi ©

AKARSULAR

Karadeniz'e Dökülenler

Çoruh, Kızılırmak, Yeşilirmak, Bartın, Filyos
(Yenice), Sakarya

Marmara'ya Dökülenler

Susurluk

Ege'ye Dökülenler

Meriç, Bakırçay, Gediz, Küçükmenderes,
Büyükmenderes

Akdeniz'e Dökülenler

Aksu, Köprüçayı, Manavgat, Göksu, Seyhan, Ceyhan, Asi

Basra'ya Dökülenler

Fırat, Dicle

Hazar'a Dökülenler

Kura, Aras

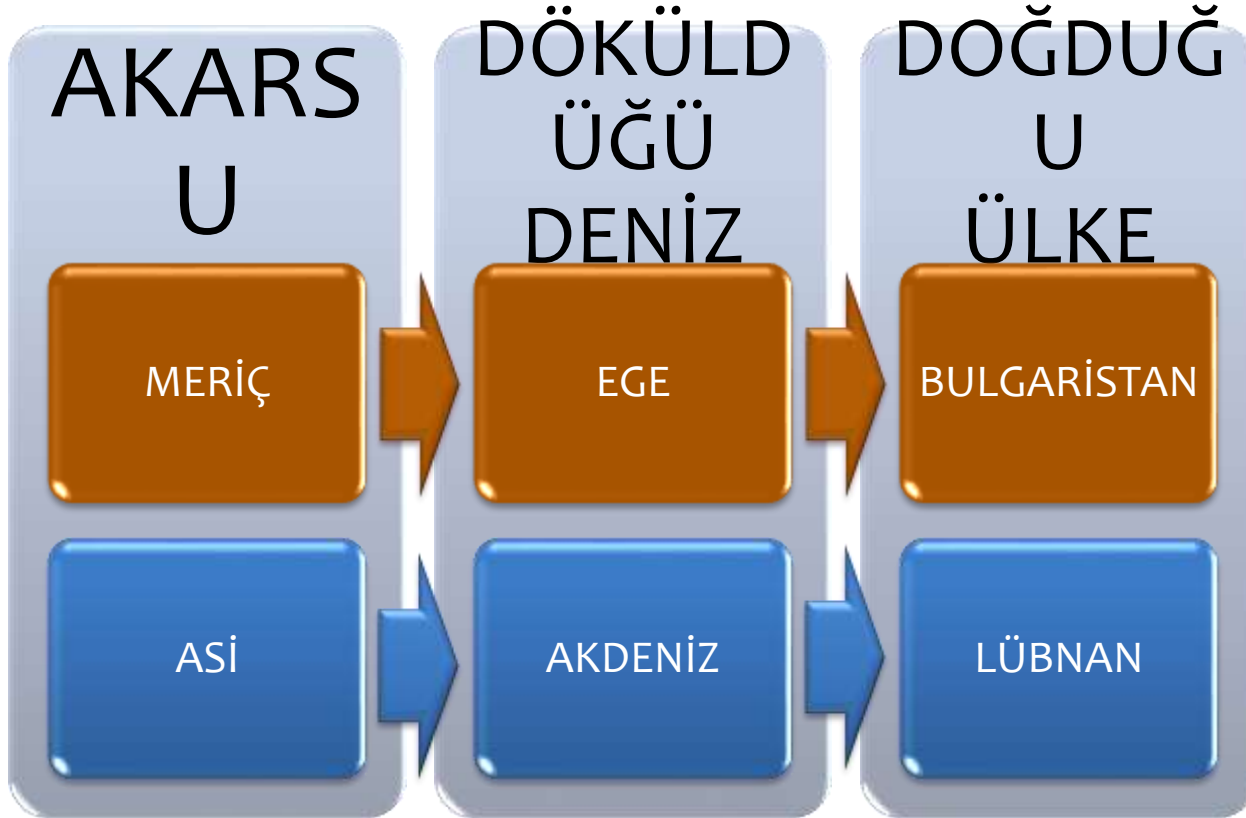

Başka Ülkelerden Denize Dökülen Akarsularımız

Başka Ülkelerden Doğan Akarsularımız

Akarsu Havzalarımız

Akarsularımızın çoğunluğu açık havzaya sahiptir.

Bazıları ise Kapalı Havzaya sahiptir. Kapalı havzalarımız:

Van Gölü Kapalı Havzası,

Tuz Gölü Kapalı Havzası,

Konya Kapalı Havzası,

Akarçay (Afyon) Kapalı Havzası

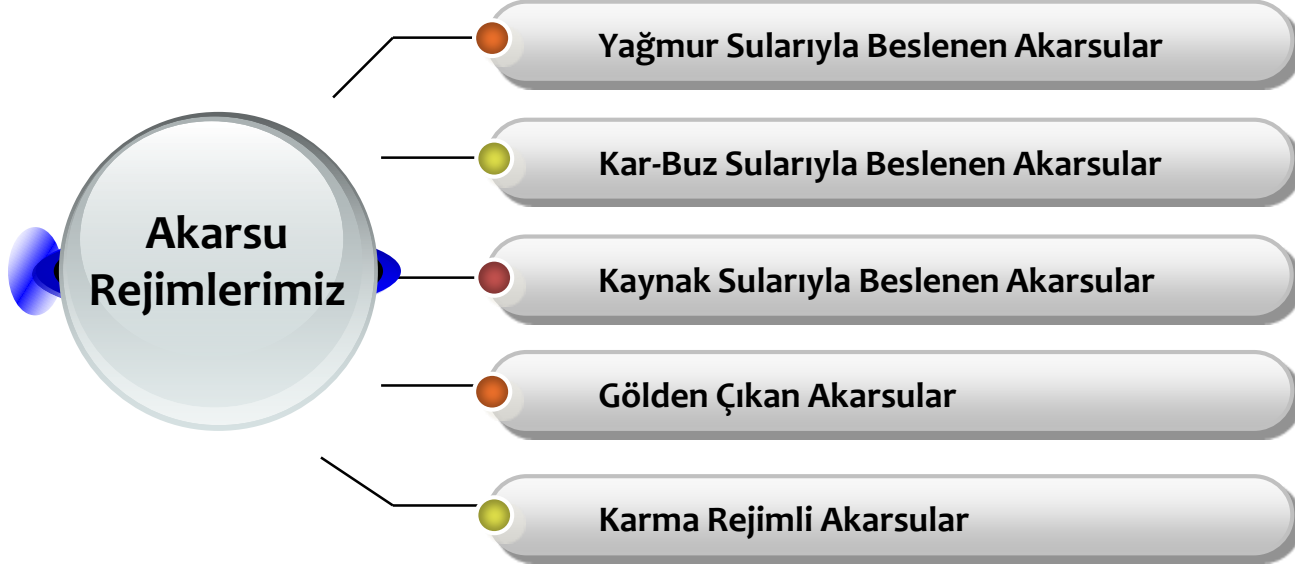
Göller Yöresi Kapalı Havzası,

Aras, Kura

Akarsu Havzalarımız

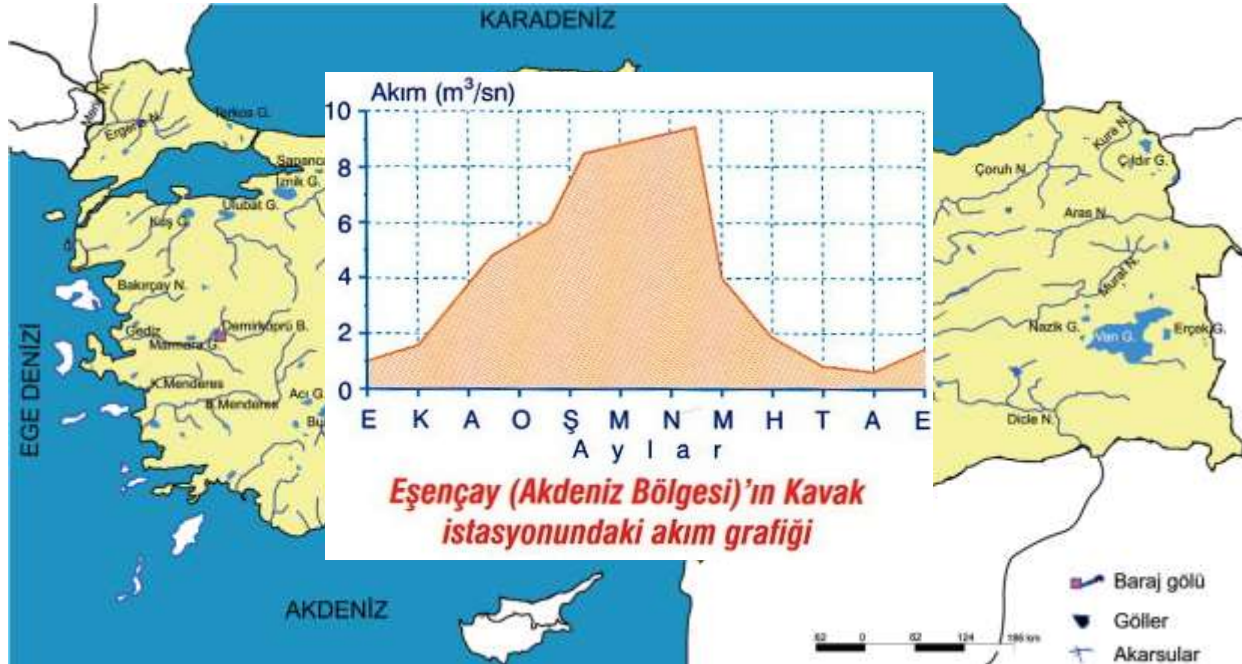
Akarsu Rejimlerimiz

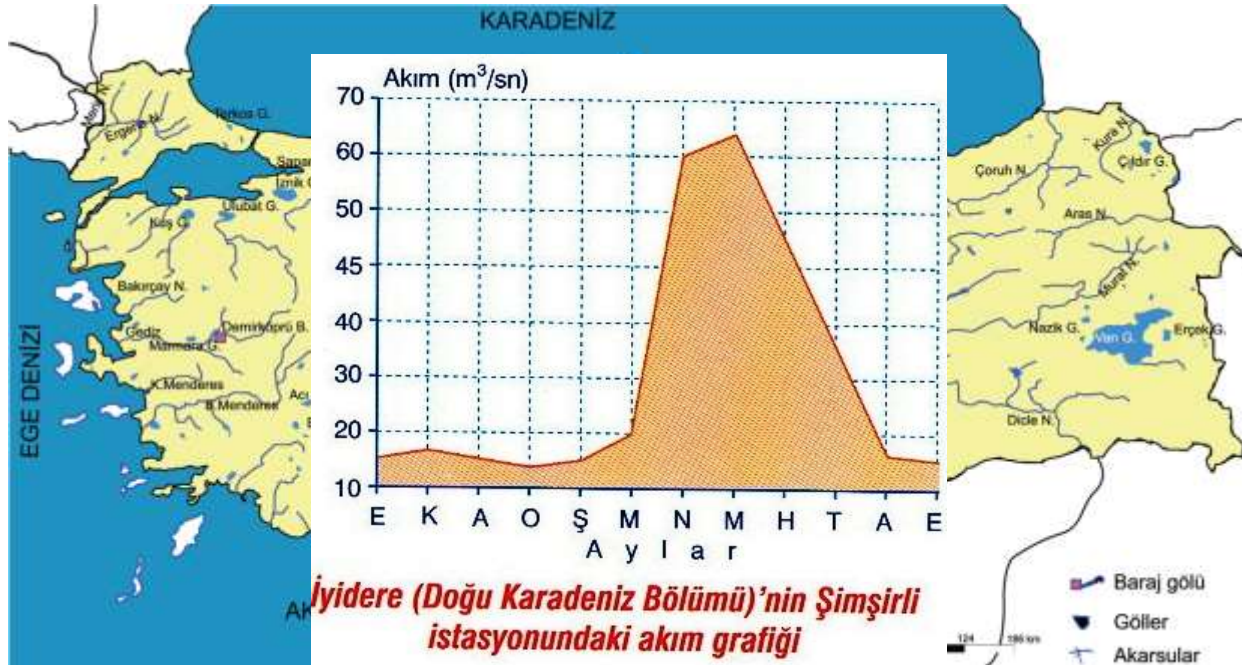
1. Yağmur Sularıyla Beslenenler

Akdeniz ve Ege Bölgesi

2. Kar-Buz Sularıyla Beslenenler

Dicle, Fırat, Kura, Aras

3. Gölden Çıkan Akarsular

Çarşamba Çayı (Beyşehir Gölü-Konya)

Kovada Suyu (Eğirdir Gölü)

Arpaçay (Çıldır Gölü)

4. Kaynak Sularıyla Beslenenler

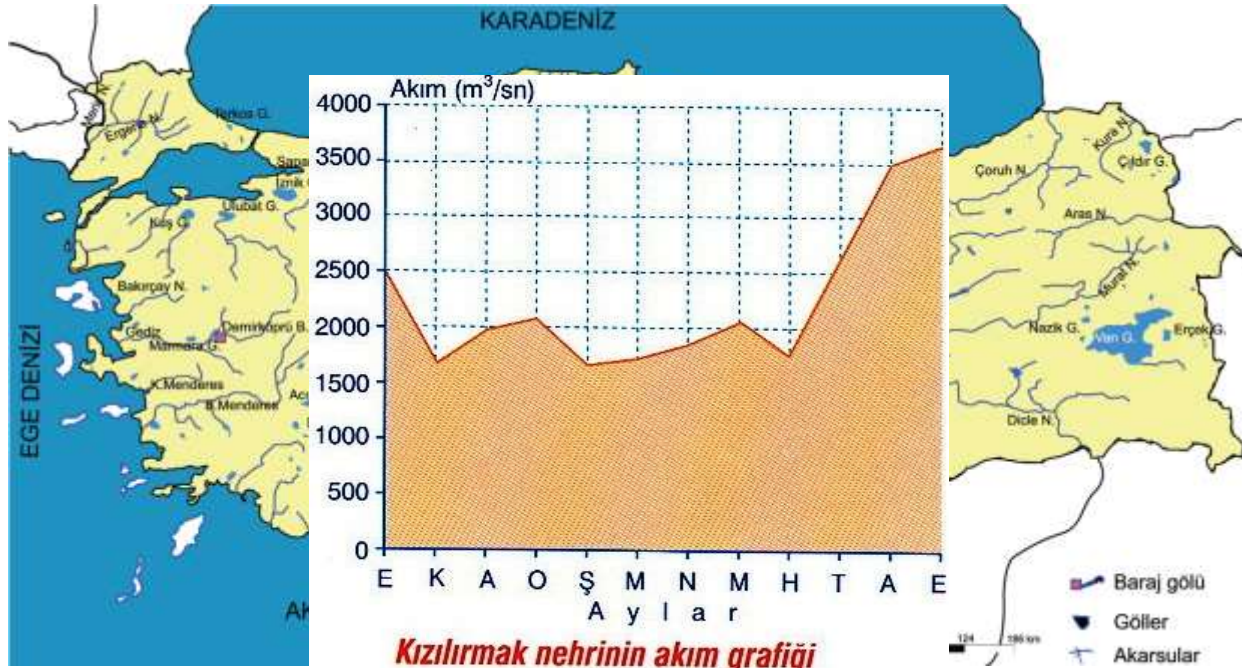
Manavgat, Köprüçay

5. Karma Rejimli Akarsular

Dicle, Fırat, Kızılırmak, Yeşilırmak, Seyhan, Ceyhan, Sakarya

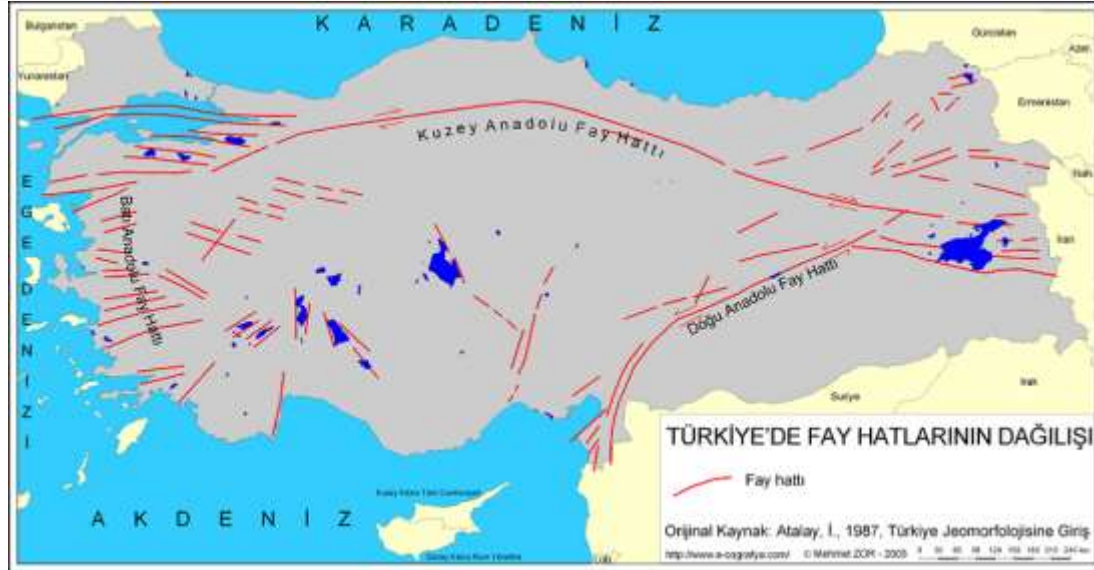

TÜRKİYE'NİN YER ALTI SULARI VE KAYNAKLAR

Yer altı Suları ve Kaynakları

Türkiye, sıcak su kaynakları açısından dünya sıralamasında ilk yediye girmektedir. Çünkü: Anadolu aktif bir tektonik yapıya sahiptir

Yer altı Suları ve Kaynakları

Türkiye'deki sıcak su kaynaklarının dağılışı, fay hatları ve volkanik alanlar ile paralellik gösterir.

Batı Anadolu, Kuzey Anadolu ve Doğu Anadolu fay hatları boyunca birçok sıcak su kaynağı mevcuttur.

Yer altı Suları ve Kaynakları

Türkiye’de, vadi, yamaç ve artezyen kaynakları yaygın şekilde bulunmaktadır.

Batı Toroslarda karstik kaynaklar, tektonik hareketlerin yaygın olduğu sahalarda ise fay kaynakları bulunur.

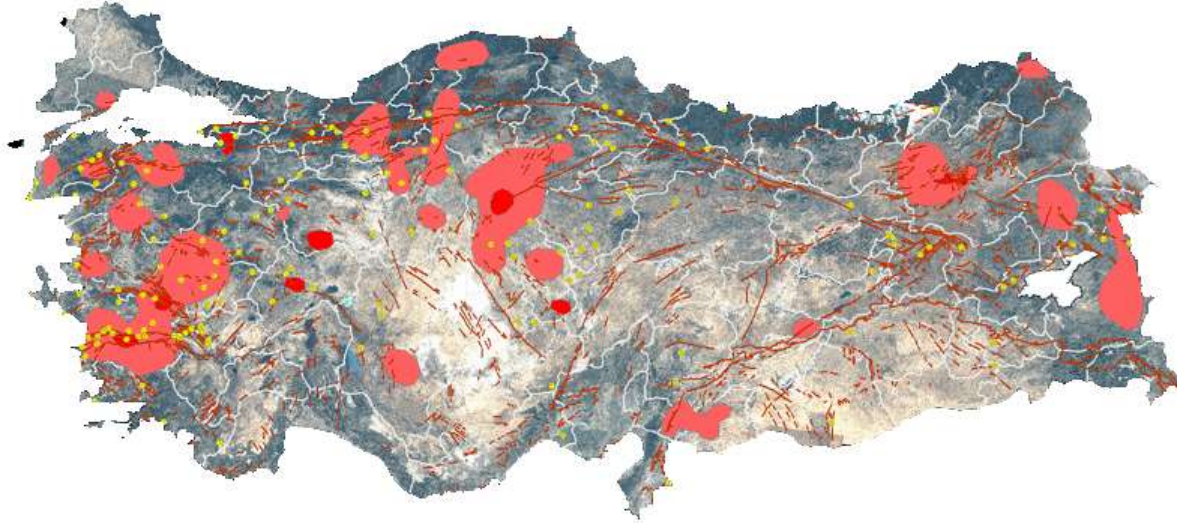
Yer altı Suları ve Kaynakları

Türkiye'de her yıl bir önceki yıla göre % 8 daha fazla enerji yatırımı yapılması gerekmektedir.

Jeotermal Kaynaklar

Önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer alan Türkiye'de sıcaklıkları 20-110 °C, debileri ise 2-500 m³/ sn arasında değişen 1000'in üzerinde kaynak bulunmaktadır

Jeotermal Kaynaklar

Türkiye'de jeotermal enerji özellikle ısıtma ve sağlık alanlarında kullanılmaktadır.

Ülkemizde jeotermal kökenli elektrik enerjisi üretimi Denizli-Sarayköy ve Aydın Germencik'te yapılmaktadır.

Denizli-Sarayköy

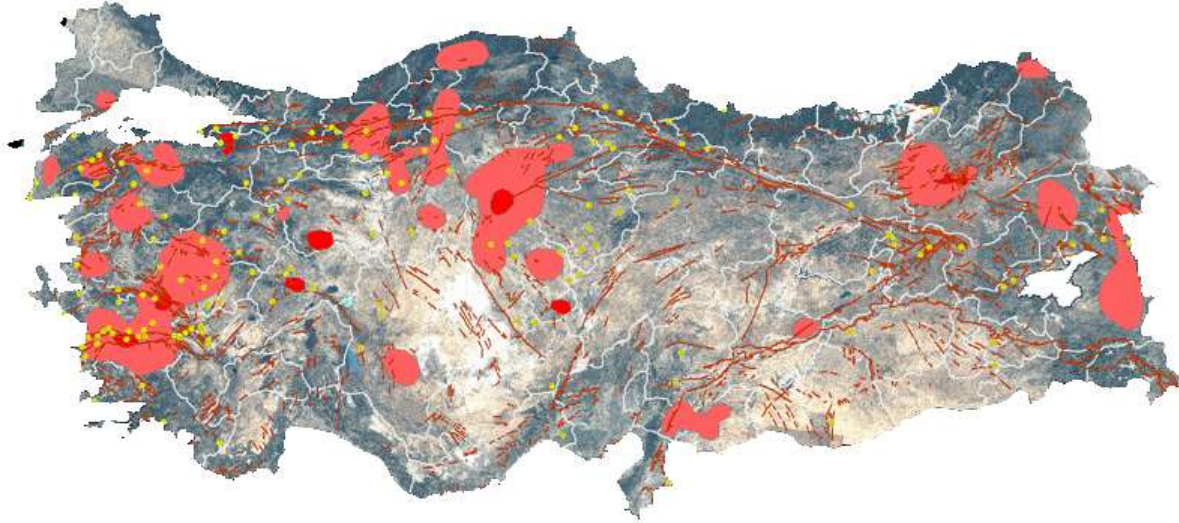

Aydın-Germencik

Jeotermal Kaynaklar

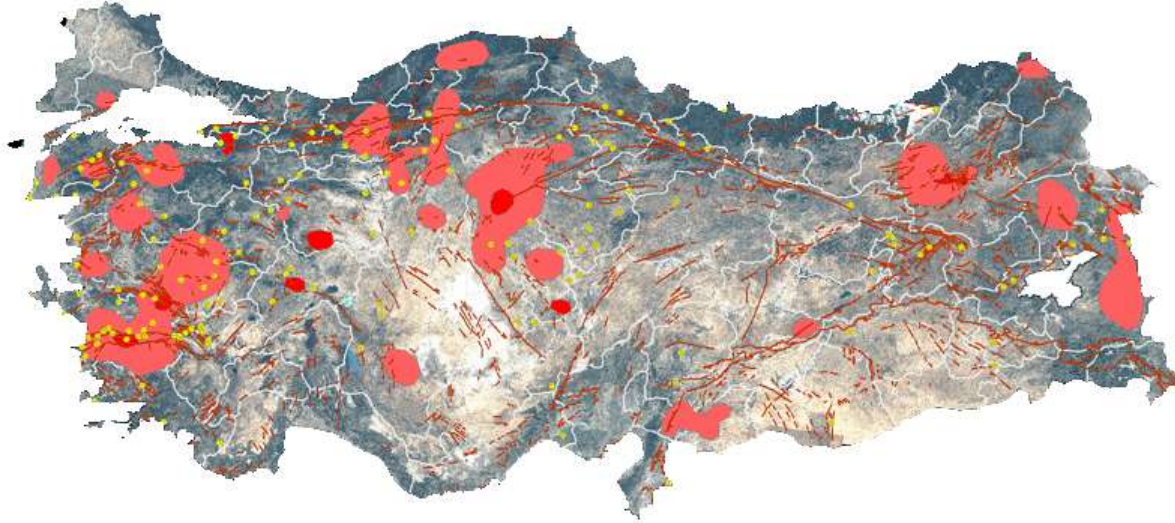
Türkiye'nin diğer yüksek jeotermal enerji potansiyel bölgeleri Çanakkale, Afyonkarahisar-Sandıklı, Kızılcahamam, Gönen, Simav, Kozaklı'dır.

Jeotermal Kaynaklar

Kırşehir, Gönen, Simav, Kızılcahamam ve İzmir-Balçova'da sıcak kaplıca suları, merkezi konut ısıtmasında kullanılmaktadır.

Türkiye 5 milyon konutu ısıtacak jeotermal potansiyele sahiptir.

Jeotermal Kaynaklar

Bazı yörelerde seraların ısıtılmasında da jeotermal kaynaklardan faydalanılmaktadır.

Dünya'da jeotermal enerji;

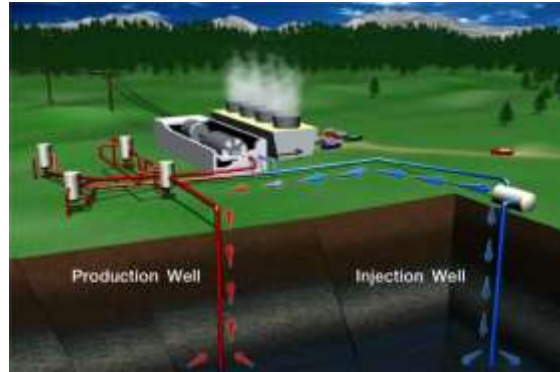
Yüzme havuzlarında,

Havaalanı pistlerinin ısıtılmasında,

Organik maddelerin kurutulmasında,

Sanayide

kullanılmaktadır

Sularımızdan Gelen Zenginlik

Ülkemiz kültür balıkçılığı için büyük bir potansiyele sahiptir.

Sularımızdan Gelen Zenginlik

**Japonya,
Yunanistan gibi
ülkelerde önemli
bir sektör olan
kültür balıkçılığı,
ülkemizde 1980'den
sonra önemli bir
yer tutmaya
başlamıştır.**

Su ürünlerinin yaklaşık

%90'ı denizlerden; % 10'u iç sulardan sağlanır.

Denizlerde avlanan balıkların büyük bir kısmı Karadeniz'den elde edilir.

Bunu, Marmara, Ege, Akdeniz izler

Sularımızdan Gelen Zenginlik

Ülkemizde hamsi, uskumru ve palamut en fazla Karadeniz'den,

Sardalye ve kefal ise Ege ve Akdeniz'den elde edilir.

İstanbul ve Çanakkale boğazlarında ise Karadeniz'le Akdeniz arasında göç eden balıklar avlanır.

Sularımızdan Gelen Zenginlik

Türkiye önemli bir tatlı su balıkçılığı potansiyeline sahiptir.

Eğirdir ve Beyşehir göllerinden yakalanan kerevitin, büyük bir bölümü ihraç edilir.

Türkiye'deki Denizlerde Avlanan Balık Türleri
ve Avlanma Miktarları (TÜİK, 2016)

Balık Türü	Ton
Hamsi	102 595,2
Çaça	50 224,9
Palamut	39 459,6
Sardalya	18 162,1
Mezgit	11 540,8
İstavrit	11 148,4
Diğer	30 593,5
Toplam	263 724,5

Sularımızdan Gelen Zenginlik

Uluabat, Çıldır, İznik gölleriyle Keban, Karakaya ve Seyhan gibi baraj göllerinde balıkçılık yaygındır.

Sularımızdan Gelen Zenginlik

Kültür balıkçılığının yapıldığı akarsu boylarında ve havuzlarda daha çok alabalık yetiştirilmektedir.

Akdeniz ve Ege kıyılarındaki dalyanlarda, çipura ve kefal üretilmektedir.

Limanlarımız

En işlek limanımız, Orta Doğu ve Avrupa'nın önemli ticaret merkezlerinden biri olan İstanbul'dur.

Limanlarımız

Çok geniş hinterlandı olan İstanbul Limanı, demir yoluyla Anadolu ve Trakya'ya bağlantı sağlamaktadır.

İthal edilen malların büyük bir kısmı İstanbul Limanı'na indirilmekte, oradan yurdumuzun diğer bölgelerine taşınmaktadır.

Limanlarımız

İzmir Limanı'nın demir ve kara yolları ile Batı Anadolu'ya bağlantısı bulunmaktadır.

Akdeniz kıyısında yer alan Mersin ve İskenderun limanlarında yaş meyve ve sebze ihraç edilmektedir.

Limanlarımız

Karadeniz kıyısındaki limanlar; Zonguldak, Trabzon ve Samsun'dadır.

Antalya, Bodrum, Kuşadası, Kemer yat limanları turistik limanlarımızdandır.

Türkiye'deki Limanlara Uğrayan Gemi Sayıları (TÜİK, 2016)

Liman Başkanlığı	Gemi Sayısı
İzmit	10 191
Aliğa (İzmir)	4959
Ambarlı (İstanbul)	4523
Mersin	4161
Gemlik (Bursa)	3992
İskenderun (Hatay)	3946
Tuzla (İstanbul)	3335
Samsun	2349
Tekirdağ	2253
İzmir	2182
Diğer	21 842
Toplam	63 733